

Foucault, Michel

میشل فوکو

نووسینی : حیدر همدانی

میشل فوکو فیلسوف کی فرائسی بوو که له نوان ساڼی (1926-1984) دا ژباړه . فوکو وکې فیلسوف کی نوښتگر (یان پښتم دږنیست) Postmodernist کاریگری گوری له سره فلسفې هاوچرخماندا هېي .

کارکاني/بچونکاني فوکو په یواځو کې نړۍ سره کی فلسفه بریتیه له چاودریکړنی کممگه و یارم تیدان به نازادبوونی مرغه کان . هر له م روانگه یو فوکو رخنه کانی ناراسته کی کممگه کی مدرن Modern و دامود زگاکانی دکرد . یو کم کتبی گرینگی فوکو کتبی مژووی شته The History of Madness بوو که له سا 1961 چاپکرا . ن و له کتبی دا ای خې ددیت سبارت به مامم کردنی کممگه و دسما تداران به درژایی مژوو له گه که سانک که له رووی دروونیو و Psychic یان عقیق و Mental نڅشن . له ردا فوکو رخنه ی توند دگرت له کممگه و دسما تدارانی مدرن سبارت به شته کان و په یواځی که له سمد می بوژان ودا (یان رنسانسدا) Renaissance مامم کی کممگه و دسما تداران له ناست شته کان زمر مرغانه تر (یان نینسانیتر) بوو چونکه ن وکات شته کان به نڅش له قلم نددران به کو تیا وکو خه کان کی جیواز سیر دکران و وکې خه کان تریش نازاد بوون . ن وکات شته خان بوونی نه بوو و کسیش دسب سر نه دکرا به به هانی یان پاساوی شته تی .

فوکو دت که چه مک کانی شته و دروون نڅش و هتد له واقعدا بوونیان نیی به کو ن م چه مکان له سر بند مای کی (یان به چوون کی) کمم لای ته Social دا نژاون . ن و مژووی په یدابوونی ن م چه مکان دگه گته و به سده کی حقه که ن وکات وورد وورد ووشه گلی شته و سرشته و نانرمال و هتد که وتنه سر زاران . ن م ش وایکرد که کممگه و کاربه دستان مامم کی جیواز بک له ناست ن و که سان کی که به شته و نانرمال له قلم نددران ن گینا په ش داتاشرانی ن م چه مکان ه م و تاک کانی کممگه به که سان کی ناسایی (یان نرمال) Normal دزانران و کممگه ش دابش نه کرابوو به عاق و شته یان عاق و ناعق .

فکھ ھروھا دتت کھ ھموو پلبندی Categorizations و پناسکان Definitions ل جھاندا دوو روویان ھ ی ک ی ککیان حقیقت The Truth و ئوی تریان دتتات Power . ئو پئیوای ک ئو دتتات ک حقیقت دروست دتتات نک حقیقت دتتات دروست بکات . لردا ل مئت لئ پئیوئندی نوان ھردوو چمکی حقیقت و دتتات فکھ و نیچھاووان بپچھوانئ ئفلاتوون ک پئیوای ک حقیقت دتتات دروست دتتات .

فکھ دتتت ک اددی کاریگھری لئسھر ھر گوتارک Discourse وستاوتتسھر راددی ھبوونی دتتات و ھر کاتک ک دتتات زیاتر بت ئوا کاریگھری لئسھر گوتارک کان زیاتر دتت . گوتاریش ب گوتھری پئناسی فکھ بریتی ل کئی رووانگ Perspectives و ھوئتھکان و ئو پرسیارانی ک دوروژھندرھن سھبارت ب ببتک . ئو ھروھا دتت ک دتتات لھموو شوئھکدا ھ ی ، لئ سیاستدا ، لئ مادتدا ، لھاوئیتیداو ھتد و ھر تاککیش ل ھمان کاتدا دتتات پیاد دتتات و دتتاتیشی بھسھردا دتتھندرھت . دتتت ک ستروکتور (یان بونیادی) دتتات بگھدرھت ل رگھ بھرھھستکاری بھھام پھویستھ ک بھرھھستکاریھ ک داھھھرانھ و ھکھراو بت .

لای فکھ مھعریف Knowledge و دتتاتیش بھ ی کھو گھھراون و لھم بارھ یو دتتت : پیادھکردنی دتتات بھ مھعریف سھرناگرت و ناشکرت ک مھعریف دتتات بھرھم نھھھت .

دووھم کتھبی گرینگ فکھ بھناوی پھیداوونی کلینیک The Birth of the Clinic ک لئ سھ 1963 چاپکرا . ئو لھم کتھبییدا باسی کاریگھریھکانی پھشکھوتنی پیشھ پزیشکی دتتات و رھھندی توند دگرت ل نھھھخانھکان و سیستھمی چاودھریکھردنی نھھھش بھ گشتی و پئیوای ک سھرھھای بوونی دھرمان و چارھھسھری پھشکھوتوو بھھام مامھھھ پزیشکھکان لگھھ نھھھھھکاندا مرھھھانھ نیھ بھھھکو ئوان وا لھ مرھھھ دھھھوانن ھروھک تھنیا بریتی بت لھ کھمھھھک ئھندام و کھئھندام کھ بھ ی کھو بھستراون .

لھ کتھبی پابھندیھتی و سزا Discipline and Punish فکھ باسی پھیداوونی زیندان Prison دتتات رھھھندی توند لھ سیستھمی مھدھرنی زیندانھکان دگرت و پئیوای ک زھر نامرھھھانھ ی Inhumane و بھراووردی دتتات لگھھ سزای لھ سھدارھھانی (یان ئھعدم کردنی) زیندانئھکان بھ بھچاوی خھھھو بھ لھ سھدھھکانی ناوھھھاستدا . فکھ دتتت کھ ئھوکات زیندانئھکان ئگھر تاوانباریش بوونایھ ئوا

لایان به شکلی زجر له خنک و به چاوی هاوس Sympathy یان به لایانی کم و به چاوی به زیانی و سیر دکران به ام جلد کان مایی به زاری و نه فرتی خنک بوون تانانت باویش بوو که هندی جار خپشانندان بکرای به نازادکردنی تاوانباران . له رزگاری مدهرندا سزاکان به شو و به کی شراو و نهانی پیاده کردن لایان دسه تا و و دسه تا تدارانیش خیان مر فپرو ران و دستان نمایش دکن . فک هروها دت که له زینداناندا ه و کی کتر کردن به دکران ددرت له رووی که مایه تی و چونکه کار به دستان پیانوائ که نم مدت که کاریگری زیاتر له شکنج دانی جسته یی زیندانیان . به فک سیستمی مدهرنی سزاکان به چواش کار دزاننت و پیوائ که سیستمی کی داندان Brutal و دواک و توان ی Primitive و به پچوان شو سیستمی که نی سزادان نینسانتر و راستگی یان تربوو .

کتبه کی دیکه فک به ناوی مژووی گزبازی (یان سکسوایتی) History of Sexuality که تیایدا باس له دید و ه و سته کانی تاککان و کم مگ دکت سبارت به سکس (یان رگ بازی) Sex به درژیایی مژوو . فک که و بانگ شیه رت دکتا و و که پیوائ که کم مگ کی مدهرن له کم مگ کانی پشووتر له بووردتر له ناست مسه لکانی رگ بازی . و دت که کم مگ کی مدهرن په ناسی رگ بازی کردوو هتا بتواننت کترلی بکات . هر به نم مبه سته ش چنندین چمکی نوی دا شتوو و کو جیار رگ بازی Heterosexuality و هاور رگ بازی Homosexuality و هتد له کاتکدا له کم مگ که نکاندا به نمون خکانک ه بوون هاو رگ بازی بوون به ام لای ئوان چمکی هاو رگ بازی بوونی نه بوو به کو تیا به پراکتیک خکانک ه بوون که هاو رگ بازی بوون . فک دت که له کم مگ کی سرمایه داریدا سرنجکان چ دکران سهر ه و ست یان مبه سته سکسیکان نک رفتهر سکسیکان چونکه رفتهر سکسیکان کتر دکران له رگی ه و سته کانی مر ف و سه بارت به سکس که نم ش رگدان و ی بنچینه کانی شوناسی تاککان ، به مر ف خی لاددات له دربهینی هست و ئارزووی سکسیانی خی ئگر بزانت که نم هست و ئارزووان له لایان کسانک و به لادان له پوو (یان نرم) Norms که مایه تی کان له ق مدهرت به نمون هاو رگ بازی که به گومان له حا تدا کار دکتا سهر پل و پای و کسایه تی مر ف له کم مگ دا .

ناسینی کتـب ... سه باح هـ نـجـدـهـر

هـر هـووداوـك، كه ماوهـیه کی بهـسـردا دهـچـت. دهـبـته یادگاری، یادگاریش مرـف به هـوونی دهـبینـت. له ماـهـكه ماندا پهـنـجـرهـیه کی گهـوره ی داری به هـكـه داپـشـراو هـهـبوو، به تهـنـیشتیهـوه دهـلاـقهـیه کی لاکـشه یی نیمچه گهـوره ی تـدا بوو، به پهـردهـیه کی سپی داپـشـراو بوو، پهـردهـكهـش به دهـزووی هـنگاوـهـنگ وـنـه ی مانگ و چیا و مامز و كهوی له نهـخـشاو بوو. ئەم دهـلاـقهـیه تـایبـهـت بوو به كاکم خالید. تهـواو قووـلایـی منیشه، بهـداخهـوه ئەو بـرایـهـم له 25/8/1988 دا جهـیشـی شهـعـبی، له هـهـولـر شهـهـیدیان کرد.

شهـهـیدبوونی ئەم بـرایـهـم گورزـکی کوشندهـبوو بهـر هـحـی من كهوت و ئازاری هـناكـایهـوه. لهـخـ ئامادهـکردندا بووم، ئەم هـووداوـه لهـناو پـكهـاتهـیه کی کاریگهـردا بهـکاربـهـنـم، تا ئـستـاش بـم نهـکـراوه. لهـبهـر ئەوهـی من له سهـرهـتـای شیعـردا بهـدوای ئاکامـکی نهـزانـدراودا دهـم و له درـڅـبوونـهـوه یـدا دهـیدـزمهـوه. له بینینی دـزراوهـكهـدا بهـئاگـادـمهـوه، نایا بـترین دـزینـهـوهـش ئەوهـیه له ئاکامدا دهـربـكهـوت.

له سهـرهـتـادا ئاکامی ئەو هـووداوهم دهـزانی و له کـتـایـشدا نهـمـتوانی بیدـزمهـوه. واتـه: له هـووداوـك دهـدوـم هـشتا هـووی نهـداوه. لهـوانهـیه هـوودات. هـهـو دهـدهـم ئەو (لهـوانهـیه) بدـزمهـوه و له دـزینـهـوه یـدا بهـئاگـا بـمهـوه، دـزینـهـوه هـوونـکردنهـوه ی بیرـکردنهـوه یه. سهـرهـتـای هـنگا و بهـرکهـوتنم لهـگه کتـبـدا، یان ئەو پهـیوهـندیـه له نـوان خوـنـهـر و کتـبـدا دروست دهـبـت و دهـمـنـتهـوه. لهـم دهـلاـقهـیه وه خـای بوون و سهـرچـاوه ی درهـوشـاوه ی وهـرگـرت و بوو به ئەفسوونـکی بهـهـز و نهـشـكاو و قهـلـای پـشت پـدان. کـمـهـكـه کتـب و دوو شووشه مهـرهـكه بی چینی، یهـکـکیان هـش و ئەوی دی شین و قهـم پارکـهـر کی بیست و یه کی هـنگ جهـرگی تـدا بوو، کتـبـهـکان زـر بهـیان عهـره بی بوون. ئـستا نازانم ئەدهـبی بوون، یان فهـلسـهـفی، کـمـهـناسی، سیاسی، مـژووی، پهـروهـردهـیی، ئایینی ... تاد، لهـناو کتـبـهـکاندا دیوانی: (حاجی قادری کـی) به بهـرگ تـگـیراوی هـهـبوو، هـمـیشه کهـهـگیای بـنـخـشی لهـناو دادهـنا، که گیایهـکه وشـک دهـبوو، دهـیگـی و دووباره دایدهـنایهـوه. ئەم کتـبـه هـی ئامـزایه کی باوکم بوو، مامـستـای قوتا بخانه ی گوندهـکهـمان بوو. له دامـن و ئەم لا و ئەولا سپیهـکانی

بـ نه و ڪهوتەکانى بنه ما ڪه ماني هه مووى تـ پيدا تـ مار ڪرد بوو، وهڪ: ڪهوتى مردن و له دايکبوون و ژنهـ نـان و چوون بـ حج و گهـ انه وه و ناو نوو سکر دـنـمان له قوتا بخانه ... تاد.

ساى 1973 جگه له کتـ به کاني قوتا بخانه، يه که مين کتـ ب بهر ههست و نه رمايى په نجه کانم کهوت ئم ديوانه بوو. کاکم به دهنگ و ڪـ ڪـى ئاهه نـگـسـازيـه وه دهـ خوـ نـده وه. به وريايى و ئارامى گوـم سووک و ټوون ټاده گرت. بـ ئه وهى هيچ شتـ ڪـى واش له شيعره کان حاـى بـم، بهـام له ناو چـ ټـ و دهنگ و مـ سيقا يه که پيدا ون ده بووم و بـ وام به ههستـ ڪـى ناديار دهـ نـا، به دواى گهـ نجينهـ شاراوهـ زهـ ينى خـمدا و ټـ ده بووم، و ټـ بوونـ ڪـ مه گهر ټـ کهوت دهستم بگرـت و بمهـ نـ ته وه سهرهـ خـ، دوايين ماناي ژيانم پـ بدات، که مهرگه. مهرگيش يارمهـ تى ته واولى ئازاره کان دهـ دات. ئـ ستا به گهـ شه و خـ شحاـى و چـ ټـ ئى ته وکاتم له کتـ بخانه که مـدا له ټـ زى ديوانى شاعيرانى کلاسيکى کورديدا، ديوانى حاجى قادري ڪـ يـم يه که مين ديوان ټـ يـزبهـ ند کردووه و ئه واني دى به دوايدا.

له سهره تاي مندا ټـ يمدا حمزـ ڪـى بـ پـوانه و ئه فسووناويم بـ گـ رانى تـ دا ټـ سکا بوو، ټـ ادـ يـه ڪـى نيـمـچه گهـ وره مان هه بوو، سندو ووقه کهى فايـ بهر بوو، به پـ ستـ ڪـى قاوه يى دايـ شرا بوو، ئه مـيش وهـ ڪـ دهـ لاقه که له قوماش بهرگـ ڪـى سپى بـ کرابوو، به دهـ زووى ټـ نـگا و ټـ نـگ و ټـ نهـى مانگ و چيا و مامز و کهوى له سهر نهـ خش کرابوو، هه مـيشهـ ش گوـم لـى ټـ دهـ گرت و له که ناري مـ سيقا وه دهـ جووـام، له شهـ بهـ رد و ئازاوه و ټـ اوه ڪـ شکه و نـيشـانهـ شکانـدن به دارلاستـيـڪ و ههـ پاسـى دوورى دهـ کردمه وه، وهـ ڪـ ئه وهى ئه و ئاواز و نه وايهـى گوـم نهـرمه بارانـ ڪـ بـت بهـ سهر خـاـڪ و خـ ټـى دهـ ورو بهـ رمدا بـ ټـت و ههـ ناوى فـنـڪ و دهـ موچاويشى نهـرم بکاته وه. زـر جارـان بـ ئاگاداريى خوشـڪ و برايه کانم به شانى خـ مه وهـم دهـ کرد و دهـ ټـ يـشتم، بهـم کرده يـم لـم تووـه نهـ دهـ بوون و سهرزه نشتيان نهـ دهـ کردم، گردـ ڪـ له پشت ماـمان هه بوو، بهـد ټـ گردـ ڪـى دـ بهـ ربوو، دهـ چووم له تهـ ختايى ئم گردهـ دا داده نـيشتم و تهـ ماشاي ئم لا و ئه ولا و شينايى دهـ مه وهـ سران و زهـ ردهـى ئـ وارـانم دهـ کرد و گوـم له بهـرنامهـى گـ رانى داواکراو ټـ دهـ گرت، ههـ موو ټـ ټـ ڪـ دهـ مه وهـ سران دووباره دهـ بووه وه و له گهـ پـيدا نهـرمه بايه ڪـى هـ حمهـت بهـ سهرمدا ههـ پـيده کرد. جيهـانـ ڪـى بـ دروست دهـ کردم، ههـ ستى خـمـم له ناو داده مهـ زراند. بـ واشـم به جياوازيى دهـ نگهـ کان دهـ نـا، لهـم ټـ گايهـ شدا دهـ گهـام، که پـيدا هاتبووم. واته: ناخى خـم. سهـ گـ ڪـى بهـ وه فاشمان هه بوو، ناوى دهـ بان بوو، که له

ما ده‌ده‌چووم له‌گه‌م ده‌هات و پاسه‌وانی ده‌کردم.

به‌هه‌چ ئا و نایه‌کیش دوو هه‌نگاو له‌م دوورنه‌ده‌که‌وته‌وه. وه‌ک ئه‌وه‌ی گه‌وره‌یه‌کم به‌ت و په‌ی گوترا به‌چاود به‌ریم بکات. نازانم ئهم ئه‌فسوونه چی بوو، که‌وته‌بوومه ژ به‌ر ئه‌فسوونی ده‌نگی: (سه‌باح داوده) وه، به‌تایبه‌تی گه‌رانی کو به‌ستانان خا خا، که‌له‌ به‌رنامه‌ی گه‌رانی داواکراودا ز به‌ر داوا ده‌کرا. هه‌رکات که‌ئهو گه‌رانی به‌گوتبووا به‌ادی به‌کم داده‌نا و دوومه‌تر که‌له‌ی ده‌کشامه‌وه و ته‌ماشای شک به‌یم ده‌کرد. وه‌ک ئه‌وه‌ی ته‌لیسه‌که‌ به‌ت ئهم حا و جه‌زبه و حا ته‌په‌له‌ خشی و شادی و ژیا نه‌ و داکشانه‌وه به‌ره‌و ناخه‌م، ته‌نیا له‌گه‌ له‌ره‌ی ده‌نگی گه‌رمی ئهم گه‌رانی به‌ژده‌ا به‌ په‌یدا ببوو، پاشان له‌ناو شه‌په‌له‌کانی با‌دا به‌ی ده‌گه‌ام و له‌هه‌ستمداسازی سووت به‌نهر و په‌ ئوم به‌دم ده‌ده‌زییه‌وه، ئهو ده‌زینه‌وه و په‌شووی ناخه‌ ئه‌وپه‌ی تایبه‌تمه‌ندی بوو. هه‌ر به‌هه‌ی ئه‌وه‌ی ز به‌گو به‌م له‌ گه‌رانی ده‌گرت. شاره‌زاییه‌کی سه‌ره‌تاییم له‌سه‌ر چینه‌کانی ده‌نگیش په‌یدا کردبوو، ده‌متوانی له‌سه‌ر شه‌وازی به‌ش که‌له‌ گه‌رانی به‌ژان گه‌رانی به‌مه‌وه. هه‌ر شت که‌، که‌تاسه‌ و خواست و ئاره‌زووت به‌ی هه‌بوو، تواناشت به‌ی په‌یدا ده‌به‌ت. به‌هه‌چ به‌رکیش جه‌زم له‌ گه‌رانی زرم و کوت نه‌بوو، هه‌میشه‌ جه‌زم له‌و گه‌رانیانه‌ ده‌کرد، که‌ وه‌که‌ هه‌خه‌یا در ژ ده‌که‌نه‌وه. ئهم ئه‌شقی گه‌رانییه‌ له‌گه‌مدا مایه‌وه و گه‌شهی کرد و په‌که‌هاته‌ و بنچینه‌ی خه‌ی دامه‌زراند، ئه‌ستاش گه‌رانی هاوسه‌نگیم ده‌پار به‌ت و له‌گه‌م به‌خشنده‌ و شک به‌م نه‌د و ئاسووده‌ و خه‌شا و قوو به‌م ده‌کاته‌وه، وه‌که‌م سیقاییه‌کی نه‌رم به‌ژیم.

سا‌ی 1978 له‌ په‌لی یه‌که‌می ناوه‌ندیدا مام به‌ستای وانه‌ی کوردیمان: (شه‌رکه‌ ئه‌حمه‌د چه‌و به‌ز) بوو، له‌ ئه‌ژبه‌کی زستانی باراناوی و سارددا له‌ په‌ل داوای له‌کردین دا به‌شتنه‌که‌ له‌باره‌ی (سروشتی لاد) بنووسین. به‌و په‌ودانگه‌ی، که‌ من کو به‌ه‌لادی یی بووم له‌وانی دی که‌م که‌ زیاتر شاره‌زای ئهم سروشته‌م. به‌ هه‌فته‌ی داها توو دا به‌شتنه‌که‌ی هه‌نایه‌وه و به‌ هه‌موو قوتاییه‌کان نه‌ره‌ی شیاوی خه‌ی دانا بوو، ته‌نیا ئه‌وه‌ی منی نه‌ره‌ له‌سه‌ر دانه‌نا بوو، وه‌ک ئه‌وه‌ی هه‌ستی به‌ کارخراپییه‌کی من کرد به‌ت، به‌ توو به‌یییه‌وه گوتی: (سه‌باح سابه‌یر چه‌سه‌ن) که‌یه‌ و به‌ته‌ده‌ر، به‌ ئه‌وه‌ی هه‌چ قسه‌یه‌که‌ بکات له‌ ته‌نیشته‌خته‌هه‌شکه‌دا ایگرتم. ئهم مام به‌ستایه‌، مام به‌ستایه‌کی به‌جه‌رگ و ده‌گه‌من و ملاومل په‌روه‌رده‌کار و خه‌ش سروشت بوو، تا ئهو په‌یشه‌ی ده‌ده‌ره‌وه‌ بوو، له‌گه‌م وانه‌ی کوردی و دنده‌انی قوتایی به‌ خو به‌نده‌وه‌ی ئه‌ده‌ب و دامه‌زراندنی گه‌ه‌ه‌ انکارییه‌کی ئه‌ده‌بی. به‌و بیانوه‌ی وانه‌ی کوردی

زمانی خـمانه و پـویسته له ناویدا بکوـین و به دـخهـکانی ساردبوونهوه هـتبـین، لهـم نـوانهـدا بگهـین به دـخی دـزینهـوه و باش له پـکهاـته و بنچینهـکانی شارهـزابـین. زمانیش ههـستـکی گهـرماوگهـرم و خـسـک و دهـگمهن و پشووـدرـژ لهـ مرـځدا دروست بکات. ههـر قوتاـبیـهـک له شهـست کهـمتری وهـر بگرتـبواـیه لـی دهـدا و لـپـپـچینهـوهی لهـگهـدا دهـکرد. دواـی ئهـوهی ئاـفهـرینی بهـشـکی کرد و له بهـشـکیشی دا. ووی له من کرد و گوتی: کـ بـی نووسیوی. منیش لهـوهـسته تـقـنهـرهـی چهـند چرکهـیهـک پـشـتر تـیدا خولـم دهـخوارد و بیرـکـهـی پهـرت و بـاو گهـمارـی داـبووم. زـر به ئاـرامیهـوه گوتـم: ئهـدی ماـمـستا له پـلـدا نهـمانـووسی. نهـختـک چووـهـوه ناو زهـینی خـی و تووـهـیهـیهـکی خاـو بووهـوه و خوـنـکی خـشی له دهـموچاوی خـش سـروشتـیدا گهـا. ئینجا نمرهـی لهـسهـر داـشـتنهـکی منیش دانا و گوتی: ئاـفهـرین (سهـت). ئای چـن سهـرکهـوتـنـکی بچووک له دنیای ژـری دهـتـباـته دنیای سهـروو. ئیـژی دواـیی هاـتهـوه کـشـیعرـی: (تاریک و وون) ی هـمـنی بـ هـناـبووم. منیش هـنـده شهـیدا و دـبـرده و دـهـدووی ئهـو ئاـفهـرینه بووم، نیو هـنـده شهـیدای شیرـی ناو گوـهـگهـنـمی کـهـی گونـدهـکهـمان نهـبووم. مهـگهـر ئهـو دهـمهـوعهـسران و زهـردهـی ئـوارانهـی لهـسهـر گردی پشت ماـمان، یان گردی ئاـشناـیم گوـم له بهـرناـمهـی گـرانی داواکراو اـدهـگرت و دهـچووـمهـوه ناو زهـینی خـم و له خودام دهـخواست ناوـلهـپ و ناوچهـوانـم گـاوبان بوونایه، گـرانیـبـژهـکان بهـناویدا هاـتوچوویان بکـردبوواـیه.

سهـرهـتای گـا و بهـرکهـوتن و یهـکهـمین پهـیوهـندیم لهـگهـ خاـنـمی کـتـیدا لهـم ووداو و خـشـهـختیهـوه دهـستی پـکـرد و بووه هـا و هـمـای بوونـم. ئهـو ههـفتهـیه به ههـموو بوونـکـمهـوه لهـناو کـشـیعرهـکهـدا ژیاـم، ژیاـنـک مهـگهـر بهـس مهـسهـووـفهـکان له مانهـوهـیان لهـسهـر دووگورد و شهـونـوـژ و چاوـداخـستن و وـرد بهـرزکردنهـوهـدا، هـنـده چـژیاـن وهـرگرتـبـت و له بوونی خودا و له خـیان نزیک بووبـتنهـوه و گهـیشـتبـن به ناخی خـیان. واـته: یهـکـبوون لهـگهـ خدا و هـزی ئهـدهـب. بـ ههـفتهـی داهاـتوو کـشـیعرهـکهـم بـ گهـانـدهـوه. گوتی: بـ ئاوا زوو هـناـتهـوه. بهـدـت نهـبوو، یان له خوـنـدنـهـوهـیدا پهـلهـت کرد. منیش به بـباکی و نهـختـک به ههـواـبهـرزی و به خـهـخـستهـوه گوتـم: ماـمـستا زـرینهـم لهـبهـره. وهـک ئهـوهی بـوام پـنهـکات و له قسهـکهـم به گومان و دوود بـت گوتی: دهـفهـرموو ئهـگهـر دهـمت سپیه وهـره بهر تهـختهـهـش و ئهـوهی لهـبهـرته بیـ. منیش گوتـم کامه شـیعر. دیسان ههـوهـستهـیهـکی تری کرد و چووـهـوه ناو زهـینی خـیهـوه. وهـک ئهـوهی بیهـوت بمخاته بهر ووناکیهـکی هـمـنهـوه و له بـوا بهـخـبوون و خـهـخـستهـکهـم دـنیاـبـت. لاپهـهـی ههـداـیهـوه و ناوـنـیـشانـکی دهـگوت. تهـواوی وانـهـکه،

چل چرکه بوو. من شيعرم تـيدا خوـندهوه. له گـکردن کهـمـك هـهـم دهـکرد، بـی است دهـکردمهـوه، له کـتايی وانهـکهـدا پـمی گوت؛ بهـهرهـیهـکی دهـگـمن و کهـم وـنـهـی، ئهـو وزهـیهـی هـهـته باش مشتوماـی بکه، چالاك نيشانت دهدات. هـر هـهـمان ژـمنی به کتـبخانهـی (تهـئـمـیم) و خاوهـنهـکانی: (جومه و ئهـحمهـد)، که دوو مرـقی هـمن و لهـسهـرهـخ و ووخـش بوون، ئاشناکرد و ناوی ژـنامه و گـفاره کوردیهـکان و کاتی دهـرچوونیاـنی بـ نووسیم. یهـکهـمین کتـبـیش، که کـیم کتـبی: (کاروانی شيعری نوـی کوردی) کاکهـی فهـلاح بوو.

لهـو ژهـوه لهـفه و بهـدهـمچه و کهـوکهـو و شهـغـهـم و لهـوزینهـگـز و شهـکرلهـمه و فهـریکهـنـك ... تاد، خواردن نهـما. ژـانهـکهـم بووه خـرجی ژـنامه و گـفار و کتـب، یارمهـتی ئهـوهـی دام توانا لهـ خـمدا بدـزـمهـوه و ئاراستهـی کردم و جیهانی نادیارم کهـوته گهـ.

لهـ ناوهـاستی ههـشتایهـکاندا: (مهـحمود زامدار) نووسینـکی ژـنامهـوانی لهـ ژـنامهـی (هاوکاری)دا لهـبارهی نوـبهـخشی شيعری کوردی و گرووی (پـشـهـو)دا نووسی. لهـو نووسینهـیدا دهـستهـواژهـی (کرمی کتـب)ی بـ من بهـکارهـناـبوو، ئهـو وونکردنهـوهـشی داـبوو: خـونی ئهـم لاوهـ خـونـکی درـژه. ئهـگـر پـی لهـسهـر زهـمینـهـی خوـندنهـوهـدا لانهـدا. حـاـهـتـك به شيعری هاوچهـرخي کوردی دهـبهـخشـت.

شيعرهـکانی: (هـمن) چـژي زمانی ئهـو گوندهـی دهـدا، که خـی تـيدا لهـدايـك بووه. به سادهـییش وـنـهـی ژیاـنی ئهـو خهـکهـی کـشاوه، که ههـستان و دانیشتنی لهـگهـیاندا ههـبووه. واته: دهـرهـنجامی ژیاـن و گوزهـرانی خـیهـتی. زمان و زمانهـوانی شيعرهـکان کهـمـك لادـیی بوون. چاو و زهـین و ئهـقـیهـتی ئهـوسای منی به پـی ادهـگرت، تا ئهـوپهـی چـژ، بردهـیهـ وهـرگرتنی دـخی چـژي خودایی. چـژي کتـب له توانايداـیه بیابان بکاته بهـهـشت. هـنگه ههـر ئهـو سادهـیی و بریقه و زمان پاراوییه بووبـت زمانی لا کردمه ئهـو بهـهـشتهـی پهـرستن و شهـونوـژي بـ دهـکهـم، بچه ناوی و بیکهـم به وانهـ و گوتاری ناخم و ههـوـی دـزینهـوهـی وشهـی گونجاوی تـدا بدهـم. وهـرچهـرخانـکی تهـواوی ئاراستهـکانی ژیاـن بوو، ههـروهـها تا ادهـیهـك ئهـو ئاراستهـیهـی دام، بزانهـم هـز و بـ هـزی زمان له کوـی دهـقدا دهـردهـکهـوت و به ئهـدهـبیوونی دهـقیـش له چ بهـکارهـنـاـنـکدا ئاستهـکانی دهـردهـکهـوت. واته: ئهـوهـی بابـهـتـك دهـکاته بابـهـتی ئهـدهـبی، زانیاری و هـزی زمانه، یان هـزی زمان و کاریگهـری بابـهـت.

شيعر به تهـنیا له تـوانینی زمانهـوه ئاستداری دهـستنیشان ناکرـت. له تـوانینی بابـهـتی ههـستی و بهـکارهـنـاـنی ئهـدهـبیانهـی زمانهـوه،

گه‌شانه‌وه‌ی هه‌ستی و زمان‌یی لای‌خو‌نهر‌گه‌لا‌ه و به‌رجه‌سته ده‌ب‌ت، به‌ش‌عربوونی ههر‌سته‌یه‌ك مانای ئه‌وه‌یه زمان له به‌کاره‌ل‌نانی زمان‌ی ژانه‌دا ده‌رها‌تووه و ه‌ندراوه‌ته ناو زمان‌ی ئه‌ده‌به‌وه، هه‌روه‌ها کارل‌کردنی وشه له ده‌قی ئه‌ده‌بیدا، چ‌ن ه‌زی وشه وشه‌یه‌کی دیکه ئاده‌ک‌ش‌ت و دروستی ده‌کات و ت‌بی زمان ده‌چ‌ت.

ئه‌گه‌رچی (ه‌من: 1921 – 17/4/1986) وه‌ك ته‌مه‌ن ده‌قده سا‌ دوا‌ی (گ‌ران: 1904 – 18/11/1962) له‌دا‌یه‌ك بووه، ده‌فت سا‌یش له‌م زی‌اتر ژیاوه، به‌لام نو‌بوونه‌وه‌ی ش‌ع‌ری کوردی چاو‌گه‌کی له‌ گ‌رانه‌وه ده‌ست پ‌ده‌کات. ه‌من له‌ چه‌م‌کی ش‌ع‌ری ئاسایی ده‌رنه‌چووه، به‌و ئاست و ئاراسته‌یه‌ش ده‌ینوو‌سی. واته: وه‌ك ش‌خ‌وا‌ز ک‌نه‌خوا‌ز بوو، به‌لام وه‌ك بیرو‌ا و ده‌رب‌ین نو‌خوا‌ز بوو، دیوانه‌کی له‌ لام ئاماده‌یه و سه‌به‌ره‌کانی به‌ ته‌وا‌ی له‌ناو زه‌ینمدا ده‌جوو‌ن، ه‌یچ خا‌کی گ‌ان‌کاری ف‌رم و نو‌به‌خشی و توخمی نو‌ی ش‌خ‌وا‌زی پ‌ش‌ك‌ش به‌ دیوانی ش‌ع‌ری کوردی نه‌کردووه. له‌ ده‌قی: (به‌هاری کوردستان)، به‌ ش‌ع‌ر له‌باره‌ی سروشتی نووسیوه، له‌م ده‌قه‌یدا به‌ ش‌اع‌یر دانا‌ند‌ت، به‌کو به‌ وه‌ك ناس و شاره‌زایه‌ك له‌باره‌ی ژیا‌نی لاد‌ داده‌ند‌ت. به‌لام به‌ش‌ك له‌ ش‌ع‌ره‌کانی ک‌ش‌ع‌ری: (نا‌ه‌ی جودایی) ش‌ع‌ری مه‌یدان کورت‌نین و له‌ ش‌ع‌ره هه‌ره ده‌گمه‌نه‌کانی ئه‌ده‌بی کوردین. به‌تایبه‌تیش ش‌ع‌ری: (ئ‌واره‌ی پایز)، ش‌ع‌ر‌کی ته‌واو هه‌ستییه.

ئه‌و ئاو‌ه‌وون و ه‌وانه‌ی ش‌توو‌یه‌تی ب‌ ئه‌به‌د‌ی‌ح‌ی ته‌ کردووم و له‌ ناخی د‌ه‌وه له‌گه‌م ده‌دو‌ و ناخی کردووم به‌م‌زگ‌رد و م‌زی گفتو‌گ‌ و ئاهه‌نگی ژیا‌ن، به‌لام هه‌ستی ش‌ع‌ریی من له‌سه‌ر هه‌ستی ش‌ع‌ری ئه‌و دانه‌مه‌زرا، هه‌روه‌ها به‌ه‌یچ‌باز‌کی سیاسی و ئایدی‌ل‌ژیش کاریگه‌ر نه‌بوویمه و نه‌بوونه‌ته‌ی‌ی‌وونیم، ب‌جگه له‌ ش‌ع‌ر خ‌ی نه‌ب‌ت، ش‌ع‌ری ب‌گه‌رد. دوا‌ی ئه‌وه‌نده سا‌ه و ب‌ینی هه‌زار و یه‌ك‌ب‌گای دوور و نزیک، نازانم چ‌ن ده‌رب‌ین له‌ پایه و به‌های ت‌ بکه‌م و پاداشتت بده‌مه‌وه. به‌ کامی د‌ له‌ باوه‌شت ده‌گرم و ده‌ستت ماچ ده‌که‌م و ب‌ز له‌ سیما و چا‌وی پ‌ له‌ ازت ده‌گرم، هه‌روه‌ها هه‌ر له‌م ب‌نه‌یدا هه‌ل و بوار‌ك وه‌رده‌گرم تا گونا‌ه‌ك له‌سه‌ر شان و ب‌حم هه‌گرم و باری گران و به‌ ئازاری شان و ب‌حم سوو‌ك بکه‌م. گونا‌ه‌ك، دواتر ب‌ نووسه‌ره‌که‌ی به‌ خ‌ر‌گه‌ایه‌وه. له‌ ته‌مه‌نم یه‌ك جار کت‌ب‌م له‌ کت‌بخانه له‌ غه‌ف‌ه‌تی خاوه‌نه‌که‌یدا بردووه، ئه‌ویش له‌ 14/10/1985، ک‌چ‌یر‌کی: (پ‌که‌نینی گه‌دا‌ی) حه‌سه‌ن ق‌ز‌ج‌ی بوو، نه‌مه‌زانی به‌ شه‌قامدا ده‌م‌م، یا‌ن به‌ناو تون‌ل‌ل‌ك ئاگر، یا‌ن له‌ هه‌وه‌زه شاخ‌کی عاس‌دا گیربوویمه و هه‌د‌ران هه‌ه‌شم ل‌ ده‌کات، ها ئ‌ستا نا، دوو هه‌نگا‌وی تر ده‌که‌ومه ناو چا‌کی ب‌ئامانه‌وه. له‌

نیوهی ځای ګه ځانه و هم بڼه ما ځوه، یه ګڼه است به ځه نگی زهر د و
 ه ځیز ګاو و د هروونی ماندوو و نیوه ځځح بوومه وه ګه ځامه وه لای:
 (جومه و ځهمه د)، دانم پځدانا ځهم کاره خراپه م کردوه. ځهمانیش
 دهستیان له سر شانم دانا و دځیان دامه وه و ګوتیان: بڼه یه دځمان به
 کتځب و ژیان ځشه، هځشتان مرځفی باوه ځ به پاکیی ځی وه ک ټی
 ټځداماوه، به بچووکترین هستپځکردن له ناخه وه ځازاری پځبځګات.
 لځیان بووریم و کتځبه که یان لځ وهر نه ګرتمه وه و دیوانی:
 (مه حوی)شیان به دیاری وه ک ځه فتار و کرده وه یه ک پځدام. له م باره ی
 لځبووردنه دا هر ځوه تا له ځشیدا ګه ځکه نه یده بر دمه وه، له
 قوو ځایی بوونمه وه پاک بوومه وه و به ره و ځارامیی د هروونی ځځیشتم.

کتبه‌که‌م هه‌ر له‌لا مایه‌وه و هه‌میشه‌ش لای ده‌سه‌مه‌میه‌وه. تا سا‌ی 2010، پ‌شنیازم ب‌ ده‌زگای چاپ و ب‌او‌کراوه‌ی ئاراس: (به‌دران ئه‌حمه‌د حه‌بیب) کرد، که چاپی سه‌یه‌می ئه‌م ک‌چیر‌که بکه‌نه‌وه. هه‌ردوو ده‌ستی له‌سه‌ر چاوی ه‌زامه‌ندی دانا و گو‌تی: شه‌یدای زمانی ئه‌و چیر‌کنووسه‌م و سوودیشم له‌ پ‌که‌هاته و بنچینه‌ی زمانه‌ ئ‌جگار زیندوو‌ه‌که‌ی وه‌ر‌گرتوو‌ه، توانایه‌کی سه‌رسو‌ه‌ه‌ن‌ه‌ری هه‌یه‌ له‌ به‌کاربردنی وشه‌ی په‌یوه‌ست به‌ ژیا‌نی ک‌مه‌گای کوردیه‌وه و زمان تائه‌وپه‌ی ده‌ناس‌ت و باش له‌ ناوکی وشه‌ش ت‌ده‌گات، فه‌ره‌نگی وه‌ک خاکی سوارچا‌کان پا‌گژه و ده‌زان‌ت چ‌ن بنووس‌ت. ئه‌مانیش دوا‌ی هه‌و و ک‌شش و په‌یوه‌ندی‌کردن، شه‌ش چیر‌کی تری چیر‌کنووسیا‌ن خسته‌ پا‌ چیر‌که‌کانی: چاپی یه‌که‌م: 1967 - به‌غدا، چاپی دوو‌ه‌م: 1985 - به‌غدا، سا‌ی 2010 چاپی سه‌یه‌میا‌ن خسته‌ کت‌بخانه‌وه.

هه‌ر به ٢٢ ٢٢ وونی کتـ٢ به‌وه له‌گه‌ ٢ خه‌می هه‌ستـ٢ کراو و دنیای زه‌ینی
 ر٢ر٢ ک له‌ شاعیر و نووسه‌ران ئاشنا و پـ٢یا نه‌وه په‌یوه‌ست بوویمه‌، که‌م
 و ز٢ر توانای ئه‌وان له‌ خ٢٢٢اچـ٢ه‌کاندن و گه‌شه‌ و په‌روه‌رده‌کردنی ئه‌ق٢
 و خه‌یا ٢ و دا٢شتنی بی‌نا و بی‌نایی من، گه‌نجینه‌ و هـ٢زی ٢٢ ح و
 پـ٢وانه‌ی شیاو و سه‌رچاوه‌ی دره‌وشاوه‌ و سـ٢زی شاراوه‌ بوونه‌. هه‌میشه‌ش
 له‌ ئه‌زمووینی خ٢مدا ویستی یه‌که‌م و بـ٢ پـ٢وانه‌م ئه‌وه‌ بووه‌،
 به‌ره‌مـ٢کی خ٢کردی حـ٢ا٢زاده‌ی خ٢م به‌ره‌م بهـ٢نم. چیشم زانیوه‌،
 ئه‌وه‌م نووسیوه‌. جه‌وه‌ه‌ری پـ٢که‌اته‌ی مر٢قیش ئه‌وه‌یه‌ چی ده‌زانـ٢ ئه‌وه‌
 بنووسـ٢ت.

غەریبەك بەدوای نیشتماندا دەگەت ... سەدیق سەعید ۋا ندزی

خوڭنەوہ یەك بـ كـمەـ شیعری نیشتمان دارستانی دەم ۋوباربووـ

گەـان بەدوای نـشتمانى ۋاستەقینەدا، كە خـى لە زـدى ۋەسنولە دایك بوونى مرۋقەكان دەبینـتەوہ، ھەمیشە خەمـك بووہ بە كـى تاكى كورد. لە نەبوونى وـاتدا، مرۋقى كورد بەردەوام ھەستى بە بـشایيەكى دەروونى گەورە كردووہ. چونكە نیشتمان لـردەدا ھـمايەكە بـشوناسى مرۋقو ناسینەوہى لە ئاستى ئەوانى تردا. ئەـوخەمەى مرۋقى كورد قوـتر دەبـتەوہ، كاتـ ۋوبە ۋوى پرسیارکردن لە بارەى شوناسەوہ دەبـتەوہ. ناسنامە لـردەدا شوناسـكە بـجیاکردنەوہى ئەو لەوانى تردا. بـناسینەوہى ئەو. بەتایبەتیش لە ئاستى نەتەوہییدا. بـیە دەبینن ۋوبەرـكى گەورە لە گوتارى شیعری كوردیدا ھەـدانە بـوہامدانەوہى ئەو پرسیارەونیشاندانى ناسنامە لە ئاست ئەوانىتردا. ئەو ناسنامەش بـگومان لە كوردبووندا خـى بەرجەستە دەكات. كاتـ وەك گوتارـكى شیعری، لە ئەزموونى شیعری شاعیرانى ئـمەدا ۋەنگدەداتەوہ. خودى ئەوگوتارەش زـرتـخـى بەرجەستە دەكات كاتـ مرۋق زـدونیشتمانى ۋەسنى خـى جـددـت. مرۋقى كورد بەو بـیەى بەھـى بـ دەوـتیەوہ نیشتمانـكى ئازادو سەربەخـى نەبووہ، ئیدی ئەمە ھەمیشە خەونـكى سیاسى گەورەى بووہ، كە ۋـگارـك دابـت ئەویش خاوەنى ناسنامەو نیشتمانى خـى بـت. لـرەوہش ئەو خەونە دەبـتە بە شـكى سەرەكى لە دیدگای مرۋقى كوردو خەمـك كە بەردەوام بە كـیەوہیە. ئیدی ۋو لە ھەر شوـن و جـگەيەك بكات، ئەو خەونە بە شـكە لە بیرکردنەوہ ۋانینى. بەتایبەتیش كاتـ لە ئاست كەسانـكى خاوەن نیشتمان وـاتدا، ھەست بە بـشوناسى دەكات.

كـمەـ شیعری(نیشتمان دارستانی دەم ۋوباربوو) ھەـگرى ئەو گوتارەيە كە ئاماژەمان پـكرد. لە دووتوـى شیعەرەكانى ئەو كـمەـ شیعەرەدا، غەریبـك دەبینن كە بەدوای نیشتماندا دەگەت و خەمى نیشتمان لە مەنفادا، بە كـیەوہیەتى. غەریبـك كە جوانییەكانى ئەوـى تاراوگە، خـشیەكانى ئەوـى تاراوگە، نابنە جـگەى سەرنجىو خەیاـى ھەمیشە بـ گوندە وـرانكراوہكەى خـى دەگەتـتەوہ. غەریبـك كە لە تاراوگەشدا، ناتوانـ نیشتمان لە بیر بكاتو بە پـچەوانەوہ بە ژيانى ئەو ۋانایەتوہەست بە ئاسوودەى ناكات. بـگومان ناویشان كلیلى كردنەوہى كـدەكانى دەقـكە. سەرەتاو دەسپـكى

په یوه ندى خو نهره به دهق. بـ په ناو نیشانی ئو کـ مهـه شيعره وـ رای
ئو هـی هـه گـری وـ نه یه کی هـونه ری جوانه و به شـکه له ئستاتیکای
ناو نیشانی کتـ به که، هاوکات ده کرـ ئو ناو نیشانه به ده لاله تـ کی
دیکه شـ بخوـ نرـ ته وه. ئه ویش په یوه ندى نـ وان مرـ قه کانه به
نیشتمانه که یانه وه. له مانای دیاری ئو ناو نیشانه دا، هـریه کـ له دوو
چه مکی سرووشتی ووبارو دارستان هـیه. که هـردووکیان به شـ کی
سهره کیو گه وره ن له پـ کهـ نهری ژینگه و شوـ ن. دارستان هـ مایه بـ
جوانیو سهوزیو سرووشت.

هاوکات ده له لاله تـ کیشه بـ خـاگری له ئاست باهـ زی سرووشتدا.
ووباریش که دیسان چه مکـ کی سرووشتیه، هـ مایه بـ به رده وامبوونی
ژیان. چونکه هیچ بوونه وهرـ کـ ناتوانـ به بـ ئاوبزیتو ئاو هـ مایه بـ
ئاوه دانی. که واته شاعیر، وـ نه یی نیشتمانـ کمان بـ ده کـ شـت، که
هـمیشه وـ رای سوتما ککردنو له نـ وبردنی، هـرزیندووه. ئه گهر چی
ناو نیشانه که له ووی وـ زمانیه وه کاری ابردووه. بهـ مـ نابـ
ئه وه مان بیر بچـت، که ئه گهر دارستانـ کیش له نـ و بچـت، دارستانـ کی
دیکه سهره هـ ده داته وه. هـ گی داره کان هـ نده به زه ویدا وـ چوون، هیچ
هـ زـ کـ نییه بتوانـ له هـ گه وه هـ یانکـ شـ. ئه مه له لایه کـ، له لایه کی
تره وه ده کرـ ئا مازه یه کی سیاسیش بدهینه ئو ناو نیشانه. که هـریه کـ
له ووبار هـ مایه بـ ووباری خوـ نی شه هیدانی ئـ مه، دارستانیش ئو
نیشتمانه یه که به و ووباره ده ژیتو زیندووه. لـ ره وه ش شاعیر ئا مازه
بـ ئو هـ موو قوربانیا نه و خه باتو خوـ ن شتنه ده کات، که نه وه
له دواى نه وه له پـ ناوی نیشتماندا ده دات.

ئو نیشتمانه ی به هـ موو سوتما کییه ی خـ یه وه، شاعیر نایگـ ته وه به
جوانیه کانی نیشتمانـ کی دیکه، که ئه ویش مه نفایه. تیمه ی سهره کی ئو
شيعرانه، هـ موویان گوزارشت کردنه له نیشتمانو ده چنه خانه ی شيعری
مه نفاوه. ئو کـ مهـه شيعره به ره می ده سا وئواره ییه له نیشتمانو
هـ موویان هـ گری گوتارـ کن که ئه ویش غه ربیه بـ نیشتمان. خهون
بینینو تاسه ی گهـ انه وه یه بـ نیشتمان. له و کـ مهـه شيعره دا
به بـ چوونی من، سـ ئاستی گوزارشت کردن له نیشتمان له چوارچـ وه ی
شيعره کان هـیه. له ئاستی یه که مدا، شاعیر دواى ئه وه ی ده چـ ته
ئـ کرانیا، ئیدی بـ ما وه یه کی زـ ر ناتوانـ باوهر به وه بهـ نـت که
نیشتمانی جـ هـ شتووه. له و وـ وانگه یه شه وه له زه مینه ی واقعی وـ اتـ کی
دیکه دا، که شاعیر تیايدا په نا هـ نده یه، به خه یال وـ نه ی نیشتمانی
استه قینه ده کـ شـت. له و قـ ناغه دا شاعیر ده وـ تـ _

ئو برینه ی له کوردستان له دـ م بـ وه...

نه کچی شه نگ. نه شه وی سهرمه ستی هـ نگاو هـ نگ. بـ یان تیمار ناکر.

شاعیر جڙهڻ شتني زڻدي ۽ آسته قينه ڇڏي، به برينڊڪي ڊ ۽ وڻنا دهڪات. له سهره تاشه وه، به ڊ ۽ هيچ گومان ڪرڻ ڏٺو به به قينه وه، باس له وه دهڪات ڪه نه ڪجهه شڻ ڪه ڪاني ٿيو ۽ ونه شهوي مهست ناتوانن ٿيو برينه ٿي سارڻ بڪهن. بريني نيشتمان، تنها به شادبوونه وه به نيشتمان سارڻ ڏه ڊ ٿي. شاعير ڇڻي جو انيه ڪاني ٿيو ۽ نابينڊ ٽوڇه يا ٿي هر لاي ٿيو برينه به ڪله ڊي ڊ ٿيو. بريني ڊ ڊ ٿيو، له پا ۽ ٿا ماڙه به ڪي ڪه سي ڪه ڊي مرڻ ڦڻ ڪهو برينداربووه، هاوڪات ٿا ماڙه به ڪي با به ٿيو گشتيشي هه به، ٿو وڻس سووتاندني نيشتمان و ٿيو هه موو ڪاره ساتو تراڙيدانه ٿي شاعير له ڪوردستان بينيو به ٿي. به تايه تيش ڪه وهڪ شاعير ڇڻي ٿا ماڙه ڀڄاوه ڪه ٿيو له پايزي 1988 نيشتمان جڏ ڊ ٿي. ٿيو ڪا تيش ڦڻ ناغي خام ڇڻوون و شڻ ڪي دهرووني پاش ڪاره ساتي ٿو نفال به دناو هڪانو ڪيميا باران ڪرڻي هه ڇه به. ڊ ٿي شاعير ٿيو تراڙيدانه، به بريني ڊي دهزان ٿي. هاوڪات ڊ ٿي پيش ده داته نيشتمان ڪه نه ڪچي شهنگ، نه شهوي سهرمه ستم، ناتوانن ٿيو برينه ڊ ٿي تيمار بڪهن. ڊ ٿي شاعير له ڦڻ ناغي سهره تايي ٿي ڪه ڇاوبوون به دنيا غريبيه. ڊ ٿي لاي وايه تازه هيچ شت ڇڻ ناتون ٿي، بريني ڊي تيمار بڪات. له ٿا ستي دووه مدا شاعير ڊ ٿيو ٿي ستاي تاراوگه جڏ به ٿي ٿو بگهر ٿيو نيشتمان، ڀڄو ستي به وه به نيشتمان ڪي ڀڄو ڪه له ڇه يا ٿي ڇڻ ڀڄا دروست بڪات. به ده رب ڇڻ ڪي تر، شاعير دوي ٿيو ده دنيا ده ڊ ٿيو له وه ڪه ٿي ٿي ٿيو له شو ڇڻ ڪه ده ڙيت ڪه زڏو شو ڇڻي ۽ آسته قينه ڇڻي نيه وهڪ باس مان ڪرڻ، به ڇه يا ٿيو ٿي نيشتمان ڊ ٿي ته ٿي ره ٿي تاراوگه. به ڇام به چ شڻ وه ڪه ڊ ٿي گومان به گه ٿي وه ڊ ٿي ياده وه ري به ڪاني نيشتمان. ڊ ٿي ٿو مجاره يان ده ٿي ٿي:-

به ٿي ٿي ٿي ٿي ڪي ڪي ده ست به سهرم دهڪات...

به شه و ٿا ٿو ته نيا له گه ٿي ٿا زيزاندا گفتوگه مه...

ٿو گهر خهون بينن نه بوايه ٿي ستا ڪڏي بيووم...

شاعير خهونده ڪا ته جڏ گره وه دنيا ڪي واقعي ٿيو وه به واقع ڊي به رجسته ناڪر ٿي، هه ڊ ٿي ده دات به ڇه يا ٿي به رجسته بڪات. ڊ ٿي شاعير خهون وهڪ جيهان ڪي ديڪه جياواز له واقع ڪه هر تنها له ڇه يا ڊا بووني هه به بووني ڪي به رجسته يي نيه، ده بين ٿي. خهون ڊ ٿي ده ڊ ٿي جڏ گره وه به نيشتمانه به شڻ وه ڪي ڪرڻ ره ڪي. به ده رب ڇڻ ڪي تر. شاعير خهون وهڪ فرياد ره سڻ ڊ ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي و ڪڏي مه ٿي تيهي ڇڻي ده بين ٿي، ڪله مه نفادا تيا دا ٿي ٿي. ڊ ٿي ڪه تا ٿيو ٿي ڪه ري گهريه ٿي ڪرڻ ته سهر هه ست و ٿي واني شاعير ڪه به رهو ڪڏي ويوون ڪه ده لاله ته ڊ ٿي وانه يي و پهراگه نده بوون، بيات. ڊ ٿي ڇه ڇه شاعير له وه دايه، ڪله وه مه نفايه دا، له و ڙيانه تنها و ڊ ٿي ڪه س و ڊ ٿي ٿا زيزانه دا، خهون

ده بینډت. ئه گهر خه ونیش نه بووایه کډوی ببوو. لږده دا به ریه ککه وتنی شاعیر له گه ډوو دنیای جیاواز، دوو کلتووری جیاواز، دوو شپوه ژبانی جیاواز دهرده کوه ډت. گهرچی مه نفا به هی پشه و تنه کانییه وه دهسته به رکړدنی ماف و نازادییه کانی ژبان، نهسته مه بډته شوینی کډویکړدنی مرغه کان. وه ډ ډ شاعیر نه جوانییه کانی ئه و، نه ژبانی ئه و، جگه هی هه وهسته کړدن نیین. ډیه په نا ده با ته بهر خه ون بینن.

به ډام ئایا خه ونه کان هه موویان ده بن به ډاستی؟ ډگومان مه حا ه. ئه گهر هه موو خه ون بینن ډکی ئمه ډاستی بووایه، ئستا چند ئاسووده، به خته وهرو شادومان ده بووین. وه ډ نا ډ ئه وه مان بیر بچ ډت خه ونه کان ئه گهر کورت وکه مخایه نیش بن، هشتا ډ ماو یه ک چ ژو ئارامی به مرغه ده دن. له و ډوانگه یه شه وه، شاعیر خه ون بینن وه کډووه یه کی جوان ده بینډت، له پکړدنه وهی ئه و ډشاییه ده روونیهی له میان هی ج هشتنی واقعی نیشتمان دا، ووبه ووی ډته وه. شاعیر دواى ئه وهی نیشتمانی ډاسته قینهی خی ج ډد ډت و ده گاته مه نفا، ئیدی هه ستی به نام ډبون به هه موو دیارده و بووه کانی ده وروو به ری له لا دا دروست ده ډت. ډگومان سا ه کانی یه که می ته نا هی کړدن له مه نفاداو له گه ډ غریبیدا (گهرچی من مه نفام نه بینووه وه ډ ز ډر بابه تم لهم ډووه وهو خو ډند ته وه) ساته کانی هه ست کړدن به غریبیه کی گه وروو کوشنده. غریبیه ک، که ئاسه وار ډکی گه وروو قو له ژبان و ناخی مرغه ج ډد ډل. ئه و ئاسه واره به هیچ شت ډک (ژد ډل ته عویز کړدنه وه) نا کړ ته وه. ډیه شاعیر دیسانه وه به ریه ککه وتنه کهی خی له گه ډ مه نفادا باسده کاتو له کډپه یه کی دیکه دا ده ډت: _
ئهی خانمی نا ئاشناو شه نگ
کورد ډکی ئه وه نده کډویله م. ئم شهو له سه مات ډانایه م.

شاعیر به ډ هیچ هه سترکړدن به شهرم ډکی کډمه ډایه تی و دید ډکی خ به که مزانینه وه له ئاست ئه وی تری نا ئاشنا، باس له وه ده کات که به سه مای کچه چاوشین و پرچ زه رده کانی ئکرانیا (که هه زاره ها گه نج خه ونی پډوه ده بینن) ډانایه ت. شاعیر شهرم له وه ناکات که باسی نا ئاشنایی خی به سه مای ئکرانییه کانه وه بکات. بگره به شانازیشه وه باسیده کات. لږده دا پرسیار ئه وه یه ئه و هه سته ی شاعیر له کو ډوه سه رچاوهی گرتووه؟ ډگومان له شوناسی کورد بوونی خیه وه. واته شاعیر به ئه ندازه یه ک وابه سته یه به نیشتمان و نه ته وه کهی خیه وه، تا ئه و ډاده یه ی باس له و دیاردانه ش بکات که ډ ئه و نام وپ شتر نه بینراون. به لایه وه نه نگي نیه وه ک ئه وهی که هیه پډناسه ی خی بکات، نه ک به شپوه یه کی ډتووشکراو، تایه تمه ندیه کی دیکه به

شوناسی نه ته وه بیانه ی خئی بدات. شاعیر لـره دا به کچه شـخ و شه نـگه کان دهـت، که ئه و ئه وه یه که هـه یه، نهـک کاره کـته رـکی تر. بـیه ده بینین به و په یی اشکاوی و استگـییه وه، دان به نائـشـنایـی خـئی دهـت له گهـ ئه واندا. ئه مه له لایهـک، له لایه کی تره وه ئه و دانپیانـه بـ ماسکه ی شاعیر، گوزارشت له دوودنیا بینـی جـیا و دوو کلتووری جـیا ده کات، که هـه ریه که یان هـه گری کـمه ی خهـسه تی کـمه یـایه تی، په روه رده یی، خـزانـی و که سین. که ئه وانیش کوردو ئـکـرانیـه کانـن.

شاعیر استه وخـ به کچه شه نـگه کان دهـت که کوردـکی ته وه نـده کـویله یه، ئه مشه و له سه مای انا یه ت. هـه رله سه ره تا وه شاعیر بیانووی ئه و پرسیارکردنه له کچه شـخه کان دهـت، که هـنـگه له میانـه ی ئاواـزانـبوونی له گهـ ئه وان ووبهـ ووی بـکر ته وه. که ئه ویش ته وه یه که ئه و بـچی نائـشـنایـه به دنیای ئـره ؟ بـچی جوانییه کانی ئـره و پـشـکه و تنه کانی ئـره نابنه جـگه ی تـاـمان و شادومانی. بـگومان له بهر ئه وه ی ئه و نیشتمانـکی جـهـشتـووه. نیشتمانـکی برینداروخا پوورکرای به چـنـکی به عسی فاشییه وه. ئه و برینه ش نه کچی شه نـگ، نه شه وی مه ست و جوان، ناتوانن بـی تیمار بـکن. ئه وه ته نها به شادبوونه وه به نیشتمان ئه و برینه قه تماغه ده گـرت. لـره وه ش له ئاستی سه یه مـدا، شاعیر نامـبوونی ته و او ته تی خـئی به ژیانـی ته وه ده کاته به شـک له ژیانـی استه قینه ی خـئی و ئیدی دـنیایـی ده داته به رامبه ره که ی که ئه و ناتوانـت، له سه مای ئه و اـبـت. به م جـره ش ئـمه ووبهـ ووی دوو کلتوور، دوو شـوه مـرـف، دوو شـوه ژیانـی کـمه یـایه تی ده بینـه وه. یه کـکیان ته و شوناسه کـمه یـایه تییه یه که شاعیر هـه گریه تی ته وی تریش شوناسی به رامبه ره. شاعیر نه بادا مه نفا بـته جـگـره وه ی شوـن و نیشتمانـی استه قینه ی خـئی، ئیدی هـه موو دیارده کانی بوون و ژیانـی ته و به نامـ ده بینـت و ناتوانـ پـیانـه وه ئاشنا بـت. ئه مه ش له پـنا و هـشتنه وه شوناسی کوردبوون و نیشتمان له یاده وه ری ود و ده روونیدا. له کـتاییدا ده مه و ئاماژه به وه بـکه م که نزیکه ی شانزه ساـ له مه و بهر، کـمه یـه شیعری (هـلانه ی نـغـری) ی (مارف عومه رگو) م خوـنده وه و چـژو جوانییه کی زـرم له شیعه رکان دیت. ئـستا که دوا ی ته و هـه موو ساـانه، جارـکی تر شیعه رکانـی (نیشتمانـم دارستانی دمـ ووبار بوو) خوـنده وه، به ره مان ته و چـژو جوانییه که و تمه وه که شانزه ساـ له مه و به ربینـی بووم. به هیوا ی سه رکه وتنو به ره می جوانترو شیعی جوانتر بـ شاعیر.

پښتانه تاریکي ... کارا فاتح

سرنجګۍ شواو به د ربړینې: د ست به کار باو بګر
واتای ئاسایی ئم ستی (د ست به کار باو بګر). ئاسان و
تګۍ یشتنی جیا و قوونوونو ه ناګر، بهام لږ دا به
نق ست واتای (د ست) که لم ستی دا م عنو ویی د خینو جی
خی و دیکینو به به رج ست، واتا ئو د ستی که به پ نجان
ئم پیتان به دت س ر شاهی که مپوت.

د ست له بیردزی پر سر نندا جګۍ خی ه ی، ئو زیند وری
د ستی خی به کار د هت، ق د و لقی درخت د ګر، پلامار
دات، بهرګری به ل ش دروست د کات و پی له زوی د چ سپت،
د م ت و، د ست پویستیګانی ژیان دابین د کات و یارم تی
ګان و پر سر نندا دات و ق ناغی مر قوون د هت پ ش و
(بیرکردن و ی کی بچووک و کورتمان له بیردزی پر سر نندا
ګواستو ت و و کارمان به ورد کاری و لای ن کانی تری نیی). دواتر
هر به و دستان به پلاماری سروشت دات و ه موو شت له ژر ف رمانی
ع ق، به خی و له خرمات به کار د هت، ئم زیند وری مر ق،
که س نتری به یاری له د ست کانو به ع ق ګواستو ت و، ئ و
ه شیاریی د ست کان ئاراست د کات، د ست به به رنامی ع ق
د جوو ت و، ئی له ستی (د ست به کار باو بګر) چی؟ د ست
لږ دا دیسان ع ق و ج ست د کات و به پاشکی خی، مر ق دیسان
و ک ق ناغ کانی پ شتر د بت چاوی له د ستی و به بت بیپار زت و
ب بت ه ی به رد وامی له ژیان، د ست و ک د ست کانی مر قی نو
ئ شکوت د ی و ت نوینی مر ق بکات، چونک د زان ت که کار با
د کوژ ت و ما د بت و به ف م کی تری ئ شکوت.

د ست به کار باو بګر، هر خی کی ه کردن و ی ج ز کان بن، زوو
زوو به د ست کان ژماری ګ پ داگیرساو کان کم بک ن و، به یل
و سپلیت و هیتار و ئام ل کانی تر بکوژ ن و به چ شنک له

کاربای داببن، ئیتر وک زیاد و ئامری ناپویست سیری بکن، همیش با پنجنکان ل سسر سویچلاککان بن، ئیتر ب وندی مرفی نو ئشکوت چن ب دسستکان دیوارکان دپشکنست و دبببت سچاویک ب بیر و زانیاری ب مشک، دبببت ل ژر سایه حکومتی همیشدا، دسستکان برددوام کار بکن و فریا بکون و کاربای بکارهاوو کم بکننو تا مشک ل و بیر غاف دبببت، ک ئوی ل ناویدا دژی، خانوو نیی بکو ئشکوتکی مددرن... ئنگ دمان ب و سفی (مددرن) ب ئو ئشکوتی تیدا دژین خش بت، بام خای جیاواز و ترسناک و تراژیدی ئووی مرف یان زیندووی ناو ئشکوت ل پرسیندن و گاندای بر و پش و بر و مانو و جگیربوون، بر و بکاره نانی سروشت و دابینکردنی پداویستیکانی، بام مرفی ناو ئشکوتی مددرنی حکومتی همرمی کوردستان، ل گش و گاندای بر و دواو، بر و دسستب رداربوون ل خزم تگوزاریه کانی زیان و شکانو و خواردنو بر سر بهزی و دسستاتی خیدا، ئم ل بهنزکان و بی هی ب ئیرادییو شیاوی زیان نیی، بام وک ئوی مردنی حقیقی چار نووسی زیندوور بهنزکان ل پش مژوودا، ئستا مردنی حقیقی وو نادات و وچی ئم بهزان دواپی نایت، بام هموو سات و ژک ب هی زیان ل ژر سیستمی خاونی (دست ب کار باو بگرن.) دبببت مردن و مرفی ئشکوتی مددرن برددوام مومارسی مردن دکات: مردنکی ممزی.

ژمیر و اپه رین و خه می ب ک تایی ... جه لالی میرزا که ریم

1

ئاخ! .. شت

له دی ئاسمانا ماوه؟

ئاخ! .. شت

له سنگی مژوودا ماوه؟

ئاخ! .. شت

له کاروانی مه رگا ماوه؟

ئاخ! .. شت
له سا نامه ي زو ما ماوه؟
به به هاري: گه لالا زان
به هاویني: ژنه و لافاوی خو ن هه سان
به ته نیایی: مندا لانی ناو کوردستان
ببته په رزین و پشتیوان.

* * *

ئاسمان! .. به ت
سواری کام ته سپی به راقی،
ئاین ببین؟
تا بنگه ین؟
مژووی زه مینی زان! .. به ت
ی کام دایکی
ئیفلاتوونی زاین بگرین؟
تا بنگه ین؟
کاروانی بیست سه ده ی هیوا و امان! .. به ت
چ په یکه ر به هر شیمما و هه هه بجه هه ببه ستین؟
تا بنگه ین؟

سا نامه ی سه ددامی باوکی،
هیتله ری ژین سووتان! .. به ت
سنووره کان کیشوه ری مردن ته باین
تا بنگه ین؟
تا بنگه ین و نه خشه ی که لاله و دت بدین
تا فرم سکی چاوی به رلین و که ربه لا و
که رکوک بسرین!
ئه وسا سروه ی
پ له نه شئه ی
سروود کی به ک تایی،
ورد ورد به شکه ی
خه و نی شایی

با هه ف ی په هه سلکه ائه ژه ن.
* * *

چیمان .. نه کرد!
مه گه ر .. به دیواری شه ی
زووحا کا هه نه گه این و
به ره به یانی نه ور زمان
به ئاورنگی سه ر وومه تی

گوڤا هه سووره ئا نه کرد.

* * *

چيمان .. نه کرد!

مه گه ر ده ستمان

نه کرده ملی (سیفه ر) و

ئه و لا و ئه و لایمان ماچ نه کرد.

چيمان .. نه کرد!

مه گه ر به ووی

په شیمانیه که ی (ل زان) دا

شه مان نه کرد.

* * *

چيمان .. نه کرد!

مه گه ر ده ئام ژگار ییه که ی

(ولسن) مان وه ك

ئایه ت ك له ناو قورئا نا له به ر نه کرد.

* * *

چيمان .. نه کرد!

مه گه ر پ پنج سا

به ك ش، به ده ست،

پشك ی ه نگا و ه نگمان

به پ پیلکه ی ئاگری داخا

ب تارای بووکی کوردستان

نه ° .. با ی

ئا ی شه کاوه مان .. نه برد.

* * *

چيمان .. نه کرد!

مه گه ر پ ووی چرای ئه ست ره ی شه قامی

ك ماره سا واکه ی سا ب اخمان پ نه کرد.

* * *

چيمان .. نه کرد؟

هه موویمان .. کرد!

ئه وه تا .. هه زاران سا ه

گو ه ژا ه

له وه رزی حه زما نا ئه ژی و

پمان ئه :

(ب ئ وه ه نغم ز ر ئا ه)

ب دوژمن تامم ز ر تا ه).

د . . هه ر د ه
 يه که و . . ئه گه رچی چوار به شه
 کوردستان هه ر کوردستانه
 گه رچی چوار که رتی یه ک له شه
 ئا . . له م به شه ی
 کانی خوارووی هه قو نا
 نه ° . . له م له شه ی
 ئه نجن بوونی شه قاو نا نا
 ئاخ! که با نگی
 سه دان نو ئی
 راپه یینی ت دا نه درا
 ئاخ! که ما نگی
 زییون ئی
 هه زاران م شکی تیا نه یزا .

* * *

ئاخ! شەشى ۋەشى ئەيلوولى سلا ما نى
كام ۋەشەبا
كام قوربانى بەب پەرۋا
لە ئەلبومى بازىنا ھەپپانسانى.

* * *

شاخ! شه‌شی‌گه‌شی ئه‌یلوولی خااگرتن
له‌ءراقا
له‌ووباری دوو چاوی بزه و مه‌راقا
ئه‌رچان بویته‌ئاوانه‌ی
وووی تریفه‌ی
خه‌رمانه‌ی ئااژی ما نگرتن.

* * *

تَش! یا نزه ی ئه یلوولی تفه ننگ
تَشووی گولله .
قو گی هاوینه تینووَه که ی
ته مه نی هه ی ناو فه رهه ننگ!
چن با ت گرت!

به : بناری

تارما یی ٲه زی گه ٲرمیا نت
به ٲ: ک ٲٲوه ی

به : کوه

یشتہانی بہ فری کوستانت

چون بـ كه شكه ااى فـ لهـ كـ سهـ رىا نتختـ .
* * *

چيمان .. نهـ كرد؟
ئهـ وهـ (30) ساى هـ بهـ قـ
ليستى خـ زانى شهـيدان
پـ يتا پـ يتا
بهـ بيليلهـ
ناخمانهـ وهـ هـ ئهـ واسـ .
* * *

هـ موويمان .. كرد!
ئهـ وهـ تا (30) ساى دهـ قـ
كوردستانهـ كهـ يـ چهـ كـ لهـ شان
لهـ سهـ نگهـ را ..
پـ شمهـ رگهـ كهـ يـ!
گرمهـ يـ هـ ور و برووسكهـ كهـ يـ
هـ رگيز .. هـ رگيز
ئارام ناگرـ .

3

– وا (30) ساـ هـ دار بهـ وومان
بهـ رناگرـ .
گوئـ ئهـ ستـ رهـ يـ چـ لهـ كهـ مان
هـ ئا فـ .
نيگاي وـ يـ منداـ اـ نمان
لهـ شهـ پـ لى سـ زى مهـ مكا پـ ناكهـ نـ .
ئهـ قـ نـ زى
شهـ قـ يـ بهـ ردهـ مـ دهـ رگا كا نمان
نـ تهـ يـ گـ هـ اى
ئاوازـ كمان بـ ناچنـ .
– وا (30) ساـ هـ
بهـ وهـ ين و
ژوان بـ ديل دائهـ نـ ين و
ژژمـ برى زيندانـ نهـ كان ،
پـ اـ ژن و
ناكرـ نهـ وهـ .
– وا (30) ساـ هـ
ئهـ وهـ ندهـ وو!

له ناو تابلای
 حه وزی تـزا با قـچاوه
 له شـوه كـ ئوردوو هـه چـنـراوه
 وـنـه ی كه سـ نا ناسـته وه .
 - وا (30) سا هـ
 له ناو دای
 مانـی هـه موو شاركا
 له ئه شكه وتی
 مـشـکی هـه موو شاعیركا
 وشه وه كو
 یاری قه قه قه قه و چاوه شاركا
 جار سه رنیشانه و دیاره
 جار چاوه دز و جار سه ره تا تـكـ
 جار کیتـر خـشاردنه وه .
 گه ر تـ نه بای
 ئـستا چـریکه ی ئه م ده نـگه
 نووزه ی گـی
 کـلـکی یـسوا و سه رشـی
 نـو دوو لـنگی
 سوـتـانه كه ی به غدا ئه بوو .
 - ئاخ ! .. پـشمه رگه !
 گه ر تـ نه بای
 ئـستا کـ گه شه ی ئه م هـ نـگه
 په شته ما ی
 به خوـن تا ی
 خوار ناوکی
 سه رـکـه كه ی به غدا ئه بوو .

4

له پـ چ بارانـ دایکرد؟
 گـژـه لووکه ی چ اـپـه یـنـه هـه ی کرد؟
 کـان له خـیه وه هـه سا
 مهـشـخه هـه ر بـ خـی هـه گیرسا
 ئه مجاره یان
 تفهـنـگ به خـی چووه سه رشان
 جـگـه ی هاوار
 به ته وژم ژایه نـو گه رووی تینوو

بـ یـهـ کـهـ مـجـار
وـا تـی تـرس ئـا وـا هـهـ چـو و
تـیـشـکـی ئـا وـنـهـ یـ شـهـ پـلـی دـیـجـلـهـ و فـورـات
لـهـ گـهـ لـهـ نـجـهـ یـ زـ و سـیـروا نـا
لـهـ هـ و تـی بـ و چـا نـیا نـا
وـا لـهـ یـهـ کـتـری ئـا بـو و
وـات ئـهـ زـانـی بـهـ زـگـ بـو و
یـان بـو و نـهـ تـهـ یـهـ کـ سـهـ رـچـا و هـ یـ هـیـوا و ئـا وـات .
* * *

بـهـ مـام ، ئـهـ فـسـو و س
کـوانـهـ حـهـ یـا . . کـوانـهـ نـا مـو و س
ئـهـ و هـ دـیـسـان
هـهـ و هـ گـورگـی زـامـار و هـاری بـهـ عـسـیـان
پـاش ا و نـا نـیا ن
سـمـی بـهـ زـ سـهـ رـ کـیا ن
و هـ کـو کـلکـیا ن
شـهـ کـردـهـ و هـ بـ نـا و گـهـ یـان
کـهـ و تـنـهـ و هـ خـ ر سـهـ ر بـ یـن
مـا نـگ سـهـ ر بـ یـن
لـهـ تـهـ یـ دـا نـد نـیا نـا
لـهـ کـا تـی گـیا نـهـ ا و یـا نـا ،
زـرـیـکـهـ یـان بـهـ رـدایـهـ سـهـ ر هـهـ مـو و لـو
گـیـان بـهـ رـدایـهـ گـهـ رـد نـی هـهـ مـو و کـو
دـهـ سـتـی حـهـ سـهـ ن و حـوسـنـیا ن
لـهـ بـن بـی
ئـهـ گـریـجـهـ یـ خـورمـای بـهـ سـرا یـان
هـهـ مـو و نـی .
* * *

ئاخ! کوردستانی خـهـ و یـسـت
چـیـکـهـ یـ تـریـان بـهـ تـهـ نـهـ شـت
مـهـ گـهـ ر کـ و کـیـنـهـ یـ هـ شـیا ن
بـهـ بـار و و ت و خـو ن نـهـ شـلا و
نـهـ یـا نـکـردـهـ
نـرگـزـهـ جـا یـ ئـهـ مـسـا یـ گـرا نـهـ تـا و
لـهـ بـسـکـی هـهـ پـو و زکـا و ی
دو و کـهـ ا و ی
بـا و هـ گـو گـو و قـهـ یـهـ و لـریـان نـهـ دـا و ؟

کردیا نه ښا پښتته ښه ښکی ره ښه ښگیرساو .

* * *

ئه ښوا له ښه ښر سنگی څما
تارای ښاپه ښښکت له ښه ښه ښچنم .
له ښناو دښی په ښه ښنسکما
نه ښخشه ښی شیعی کوردستان ښه ښه ښئه ښگرم .
له ښه ښر به ښردی ناوچه ښوانی زه ښبوونیم
و ښنه ښی تغه ښنگ ښکی که ښت ښه ښه ښئه ښکه ښنم .
له ښناو سږی ته ښنیاییم
ښاوازی عیشق ښکی تازه ښت ښه ښه ښنم .

5

- ښاخ .. ! پښمه ښرگه !
پاش کاره ښسات
له ښگه ښمان به !
له ښناو ښردووگای د ښمان به !
چه ښك دامه ښن
څت ښاومه ښن
له ښمه ښزیاتر!
چاوی ښه ښشی قه ښره ښه ښنجیریان ښه ښک ښی!
توخوا .. له ښه ښه ښبجه ښزیاتر
ښیتر چیتر ماوه ښبیکه ښن
مه ښگه ښر ښه ښر له ښپردی ده ښلالی زاخ ښوه
هه تا ده ښماره ښکانی نه ښوتی خانه ښقین
څك و څی
شیرینیان وه ښك ښژنگ ل ښکرد
چه ښك دامه ښن
چاو ل ښکمه ښن
دو ښن ښه ښوه ښنده ښیان ل ښقه ښاچ ښکردین
ښایه ښته ښژماره ښو ښپرسین
به ښملین و
دوو .. س ښملین
پیر و منا ښنیان ښه ښروشو ښن کردین
له ښما و ښحان ښنیان کردین .
- ده ښسا .. تو خوا ښه ښی پښمه ښرگه !
کوردستان
ښیمشه ښو له ښشی ښه ښایه ښخه ..

يا ئه و دا يكه
 تا قانه جگه رگ شه كه
 به ده ستي خي له چا ناشت و
 په نجه يه كه نه بوو ره هه
 خوي چاوي به ر په نجه ره
 له ب بس.

* * *

له جيا تي ك؟
 باوه ش ئه كه ن
 به سه رتا پاي تاوان كا و
 ئه م لا و ئه و لاي
 دا زاوي بگه ني سه ددام ماچ ئه كه ن.

* * *

له جيا تي ك؟
 مانگ زياتر له باوه شي
 به عسا ك بوون
 نه خر و بوون
 پشمان ئه ن:
 - به ز سه ر لك لوتفي هه يه -
 ئه مجاره يان
 له جي حه كه م
 به (مهندس الحكم الزاوي) ناوئه بر.

* * *

له جيا تي ك؟
 له جي قه غا ني قه هه م و
 به يته شيعر؟
 كه له داخا سه ر و قزي خي ئه ن و
 هاوار ئه كا و ئه نه ن
 ئه ب ئستاكه بنووسر.

7

له پاش چي؟
 گله يي له سه نگه ر ئه كه ن
 گله يي له خه نجه ر ئه كه ن
 ناوي (ش ش)
 به - شه - ئه به ن
 ئه گه نه ئه و قه ناعه ته ي

هه ر به ئاشتی
نه وه ك به شه
ئه م ئاواته ی
كورد سه ر ئه خه ن.
* * *

- شه هه ر شه هه
تپ و بـمبای وـرانکه ره
فـکه ی ژه هر پـژینی
خنکـنه ره
که به و نوخانی دوژمن و
عه زیایه کی داگیرکه ره
- به ام . . شـش
چـاوگه که ی خوـن و کـشش،
ته نیا لـزمه ی
بارانـکی داهـنه ره
تاکه هه گبه ی
به ره و لووتکه ی سه رخه ره
شـش . . نامه ی
گه ردوونی زگاریکه ره
تاقه لانه ی
هه یه کی ئه شکه وتگره
له بـ ئاشتیش
له نجه با ی
شین سا ما ی
پـله کوتری ژوورووی هه وره .
* * *

خواست و ئا ما نجه کـانیشمان
که لوپه ل و
هه یتو هاواری ناو مه زاتخانه نییه
خوـن و گـی
هه زاران هه زار شه هیدی
تـیدا وه کو
جامه شـی،
قه نه فه کـنـ بفرـشـ،
یان دووکانی به رگدرووی
ژـانه و پیاوانه نییه
جل و به رگی گـ خـتانی

کوردستانی
 تـیدا وهـ کو
 انک و چـغه و ستارخانی
 لهـم لا قارسکا و
 بیداتهـ وهـ دهـمی ئەـو لا و
 بهـ مهـقهـستی تیژ دهـبانی
 دهـرزى و داوى بـ ئامانی
 سنوورهـکانی جهـستهـمان
 لهـت و کوتکا و
 ئەـوسا ئـتـنـمی خـیان
 بهـ باـمانا هـهـکـشـ.

8

لهـ ئاستى شیعری خهـمخوارا
 قهـهـمی ههـنسک ژارا
 پهـهـی ووی دهـفتهـری کزا
 وو لهـ کام خوا کهـم بـ نزا
 - بـ بـ...

گوـ مهـدهـرهـ یاساوـ، لـت بخوـ و داوای شوناسنامهـی
 دهـوهـتـکی قهـحهـت لـ بکا و لـشت بپرسـ:
 ناوت چیهـ؟

(ابن العوجه) یان (کوردستان)؟

- بـ و بـ.. دایکم تهـنیا منی ههـبوو،
 باوكم لهـمن زیاتر کهـسى تری نهـبوو،
 ههر منیان بوو
 منیشیان ناونا کوردستان.
 بهـهاری 1991

• گـفـارى گـای ئـشتى و سـیـالیزم، ژماره (27) 1991.

شه‌ی نهوت و ک‌مپانیاکان..

شه‌ی به‌رژه‌وه‌ندی خه‌کی کوردستان نیه! ... نوری به‌شیر:

له‌بارهی بانگه‌وازی پارتی ب‌خ‌پیشاندان ب‌ب‌ردم بار‌گای ک‌مپانیای ن‌وتی ب‌ریتانیا له‌شاری له‌ندهن! ...

به‌پ‌ی‌ا‌گه‌یان‌دراو‌کی لیژنه‌ی ناوچه‌ی له‌نده‌نی پارتی ب‌یاره‌ئه‌م‌چوارشه‌ممه‌یکه‌وتی 29ی نوڤ‌مبه‌ر، خو‌پ‌شان‌دان‌ک‌ب‌به‌رده‌م باره‌گای سه‌ره‌کی “ک‌مپانیای نه‌وتی به‌ریتانی بی‌پی”، به‌ب‌خات، ئه‌مه‌ش به‌مه‌به‌ستی ده‌رب‌ینی نا‌ه‌زایه‌تیه به‌رامبه‌ر به‌و‌ک‌ه‌وتنه‌ی که‌ک‌مپانیای ناوبراو له‌گه‌حکومه‌تی عیراقد‌ا به‌ستویه‌تی ب‌کارکردن له‌گه‌ک‌گه‌و بیره‌نه‌وته‌کانی که‌رکوکدا. گوایه‌ ئه‌م‌ک‌ه‌وتنه به‌دژی “به‌رژه‌وه‌نده‌یه‌کانی کورد” و حسابنه‌کردنی ک‌مپنایا که‌یه به‌حکومه‌تی هه‌ر‌می کوردستان!. که‌له‌راستیدا خودی ئه‌م بانگه‌شه نه‌ته‌وه‌چ‌تیه پوچه‌ی پارتی، که‌سا‌ان‌کی ز‌ره خه‌کی پ‌فریوده‌ده‌ن و خودی ئه‌وه‌شی که به‌دیفاع له‌ده‌سه‌اته گه‌نده و دژ به‌خه‌کیه‌که‌ی که‌ناویان ناوه “حکومه‌تی هه‌ر‌م”، داوایان کردووه له کوردستانی دانیشتوی شاری له‌ندهن، له‌دژی ک‌مپانیای ناوبراو، به‌پاساوی ئه‌وه‌ی که‌مامه‌ه له‌گه‌حکومه‌ته‌که‌ی پارتی ناکات، به‌ننه مه‌یدانه‌وه، ئه‌مه سه‌ره‌ده‌رزیه‌ک په‌یوه‌ندی به‌ژیان و چاره‌نوسی خه‌کی کوردستانه‌وه نییه و بگره ئه‌مه شه‌و هه‌رای ک‌مپانیاکانی نه‌وته له‌ع‌راق و کوردستاندا و خه‌کی هوشیار ناب‌ب‌ته زه‌خیره‌ی ئه‌م شه‌ه. نه‌وتی که‌رکوک و چا‌ه‌کانی که‌مادام به‌ده‌ست نو‌نه‌رانی هه‌ب‌ژ‌رداروی خه‌که‌وه نییه و له‌ژ‌ر ک‌نتر‌لی ه‌زی میلیشیای حزبه ب‌رژوا قه‌ومی و دینه‌یه‌کاندا ب‌ت، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر ک‌مپانیاکانی پارتی و یه‌ک‌تی بیفر‌شن یان ک‌مپانیاکانی حکومه‌ته‌که‌ی عه‌بادی، خه‌کی کر‌کارو زه‌حمه‌ت‌ک‌شی کوردستان و ع‌راق ناب‌ب‌نه زه‌خیره‌ی ئه‌م شه‌و ململان‌یه. به‌م ج‌ره‌ش ناب‌به‌پیر بانگه‌وازی‌کی لهم ج‌ره‌وه‌ ب‌چن و یزی خه‌بات وت‌ک‌شانی خ‌یان له‌دژی په‌لامار و ئاب‌وقه‌دانه‌کانی حکومه‌تی ع‌راق ب‌سه‌رکوردستان ت‌که‌به‌سیاسه‌ته‌کانی پارتی و یه‌ک‌تی بکه‌ن.

شه‌ی نهوت و ک‌مپانیاکان.. شه‌ی به‌رژه‌وه‌ندی خه‌کی کوردستان نیه!

له‌ا‌بردویه‌کی ن‌زیه‌که‌وه، هه‌موو دونیاو خه‌کی کوردستان شاهیدی
سیاسه‌تی سه‌رش‌ا‌کردن و ته‌سلیم‌بوونی ح‌زبه‌ده‌سه‌ا‌ت‌داره‌کانی کوردستان
(یه‌ک‌ا‌تی و پارتی) بوون و ئه‌وه‌یان له‌به‌ر‌چاوه‌که‌چ‌ا‌ن ته‌واوی که‌ر‌کو‌ک
وناوچه‌جیناک‌ا‌که‌کان، ته‌نانه‌ت سه‌ر‌چاوه‌ئا‌بوریه‌کان له‌خا‌ا‌ه‌کانی سنور
و ا‌ا‌گای ئاسمانی، تا ناردنه‌ده‌ره‌وه‌ی نه‌وت و هه‌موو عه‌قه‌ده‌کانی
ا‌ا‌بردوو، ها‌تو‌چ‌ای ک‌ا‌مپانیاکان و ا‌ا‌که‌وتنه‌بازرگانیه‌کان.. له‌لایه‌ن
خودی پارتی و یه‌ک‌ا‌تی‌ه‌وه‌ته‌سلیم به‌حکومه‌تی ع‌ا‌راق کرا، ئایا
هه‌موو ئه‌مانه‌که‌متره‌له‌چاو ا‌ا‌که‌وت‌ا‌کی ک‌ا‌مپانیایه‌ک وا هیچ
کاردانه‌وه‌یه‌کی له‌به‌رامبه‌ردا نه‌گیرایه‌به‌ر؟!، یان مه‌سه‌له‌که‌ئه‌وه‌یه
که‌پارتی ده‌یه‌وت له‌به‌رامبه‌ر سیاسه‌تی ته‌سلیم‌بوون به‌عه‌بادیدا ا‌ووی
خ‌ای سپی بکاته‌وه‌و ب‌ا‌ ئه‌م کاره‌ش له‌لنده‌نه‌وه‌ده‌ست‌ا‌بکات؟.

به‌ا‌ام خه‌کی کوردستان ئه‌و راستیه‌یان له‌لایه‌که‌به‌دوا‌ی
ته‌سلیم‌کردنه‌وه‌ی ز‌ا‌ر‌ک له‌ناوچه‌کانی کوردستان له‌لایه‌ن ح‌زبه‌کانی
کوردایه‌تی‌ه‌وه‌به‌حه‌ش‌دی شه‌عی و ه‌زه‌کانی حکومه‌تی ئیسلامی شیعی
ع‌ا‌راق و ه‌زه‌پاسداریه‌کانی جمهوری ئیسلامی به‌سه‌ره‌رشتی قاسم
سه‌لیمانی له‌16ی ئ‌ا‌کت‌ا‌به‌ردا، له‌م‌ا‌ژووی دنیاو ناوچه‌که‌و
کوردستاندا، هیچ ه‌ز‌ا‌ک ه‌نده‌ی ح‌زبه‌ناسیونالسیته‌کانی کوردی و
به‌تایبه‌ت یه‌ک‌ا‌تی و پارتی ریسواو ملهو‌ا‌و چاو له‌ده‌ستی و‌ا‌تانی
ناوچه‌که‌و ک‌ا‌نه‌په‌رستی نه‌بووه. ب‌ا‌ هه‌موو لایه‌ک ر‌ا‌شنه‌کارنامه‌ی 27
سا‌ی ده‌سه‌ا‌تیان، له‌کاری مافیایی و دزی و تیر‌ا‌رو چه‌ق‌ا‌ک‌ا‌شی به‌سه‌ر
خه‌کی کوردستان و بوون به‌م‌ا‌کی بنه‌ما‌ه‌یی چا‌ه‌ نه‌وت و سه‌ر‌چاوه‌کانی
تری کوردستان، وه‌ج‌ا‌ره‌ها ر‌ا‌که‌وتنی ل‌ا‌ره‌و له‌و‌ا‌ له‌گه‌ ده‌زگای
ج‌ا‌راو‌ج‌ری مافیایی و ک‌ا‌مپانیایی ج‌ا‌راو‌ج‌ری و‌ا‌تان له‌ئاستی
دنیا‌دا، و به‌تا‌ان و هه‌راجکردنی نه‌وتی خه‌کی کوردستان، به‌ب‌ا‌
ئه‌وه‌ی خه‌کی کوردستان به‌هه‌رمه‌ند بن له‌داها‌ته‌که‌ی.

ئ‌استاش هه‌ریه‌که‌له‌و دوو ح‌زبه‌پا‌ه‌وانه‌ی بزوتنه‌وه‌ی کوردایه‌تی
به‌ئا‌گاداری دنیاو به‌پ‌ای هه‌وا‌ه‌ ناو‌خ‌ای و ناوچه‌یی جیهانیه‌ا‌کانه‌وه
به‌شو‌ن ئه‌وه‌وه‌ن ته‌نیا عه‌بادی له‌گه‌یان دانیشت، نه‌ک ئه‌م دوو ح‌زبه
به‌ا‌کو هه‌ر 5 ح‌زبه‌که‌ی حکومه‌ته‌هه‌ا‌وه‌شاوه‌بنکه‌فراوانه‌که
هه‌ریه‌که‌یان به‌جیا به‌شو‌ن ئه‌وه‌وه‌ن که‌له‌گه‌ ه‌زه‌کانی حه‌ش‌دی شه‌عی
و عه‌بادی و قاسم سه‌لیمانی ئاو‌ا‌کیان ل‌ا‌بده‌نه‌وه‌و له‌گه‌یان دانیشت
و به‌ا‌کو خ‌ا‌ر‌کیان پ‌ا‌بکه‌ن و به‌ش‌ا‌ک له‌داها‌تی چا‌ه‌ نه‌وت‌ا‌کیان
که‌ر‌ا‌نه‌ژانه‌ده‌وات ب‌ا‌ ئ‌ا‌ران و تورکیا بده‌ن، که‌م نین ئه‌و هه‌وا‌ا‌نه‌ی
تا چه‌ند راسته‌یان نا!! که‌با‌ه‌که‌ی ناو یه‌ک‌ا‌تی ر‌ا‌که‌وتنی 16ی
ئ‌ا‌کت‌ا‌به‌ریان له‌به‌رامبه‌ر ب‌ای یه‌ک‌ملی‌ن د‌ا‌لاری چا‌ه‌ نه‌وت‌ا‌ک ب‌ا‌ت
که‌ده‌وات ب‌ا‌ ئ‌ا‌ران. هه‌وا‌ای خ‌ا‌ونکردنی وه‌زیری سامانه‌سروش‌تیه‌کان

ده بیستی، به دهیان و سهدان به گه نامه‌ی دوو بنه ما بهی حزبه کانی کوردایه تی له سهر خه شخزمه تی به عه بادی و هه شدی شه عبی و جمهوری ئیسلامی و ئه مریکا ده بیستی، به ام ئه وهی وونه ته نیا یهک هه وا له شه هامت و ده ست پاکی و خزمه تگوزاری ئه م حزبانیهی ناسیونالیزمی کورد، که به نزیکه‌ی سه دهیه ده به ت نابیستی له سهر دابینکردنی سهره تاییتترین په داویستییه کانی خه کی کوردستان له و داها تی نه وتهی که بردویانه و ئه ستا شیوهن و شه و نا هزایه تی و خه ریکی راکردنن به شو بن نوینه‌ری ئه مریکا و حزبو ای لوبنان و ئه ردوگان و قاسم سه یما نیه وه.

ئه ستا ده یانه و ئه و چا ه نه وتانهی که به ریتانیا له ر گای که میانای نه وتی به ریتانیا بی پی له گه عه بادی ر که وتون ههر له کاتی ته سلیمکردنی که رکوک و دوزو ز ر که ناوچهی تر، نا هزایه تی ده رده بب ن، به ام په مان نا بن ئه گهر ئه م که میانیه عه بادی له گه بی پی نه یکات، خه ئه و که میانای عه له نیتان نیه تا له گه که میانیاکانی ئه وه دا بیکات، ئه وه نهک چا ه نه وته کان، به که وه موو کوردستان و ئه راده و ژیا نی خه کی کوردستانان جار که تر ته سلیمی فدرالیزمه شکستخواردووه قهومی و تایفیه کهی با ی ئیسلامی شیعه کرده وه. خه په شتر هه موو ئه و چا ه نه وت و داها ته گه ورا نه به گر به ست له گه که میانای جیهان له به رده ستی ئه وه دا بوو، ده توانن به بن چه نده به ش و له سه دا چه ندیتان به خه کی کوردستان و خزمه تگوزاری خه که سهر فکردا؟ ده کر په مان به بن به رژه وه ندی خه کی کوردستان له چیدایه ئه و که میانیه له ژر ده ستی عه بادی و قاسم سه یمانی و ئه ردوگاندا به ت، یان بی پی به ریتانی و که میانیاکانی روسی و که نه دی و یابانی و ئه مریکیدا به ت!

ئه مانه هه مووی به ئه وه ده ستگرته به تا ه پوش که وه له ده ریایی که نه په رستی هه شدی شه عبی و عه بادی و ئه ردوگان و قاسم سه یمانی دا گیرتان کردوه، که ته نیا ئه وه تان ده و ت جار که تر شه ریکتان کهن له داها ت و سه روه ت و سامانی خه کی کوردستان، ئه تر خه کی کوردستان چیان به سهر د ت و ئه و کاره ساته مر ییهی ئه ستا له و ناوچانهی که ته سلیمی هه شدی شه عبیتان کردوه، جگه له پاساوی یه کتر ته تبارکردن به ئه وهی بتوانن ئه دامه به ژیا نی حزبه کانتان بدهن چیت نیه. به یه به رژه وه ندی خه کی کوردستان له و چا ه نه وتانه نه له وه دایه له لایه ن ئه وه وه ده ستی به سهر دا بگیری ت و خه تان له گه که میانای بی پی ر که ون، نه له وه دایه عه بادی له گه بیان ر که و ت، ته جروبه و کارنامه‌ی چه ندین ده یه حزبه کانتان نیشانی داوه.

به‌رژه‌وه‌ندی خه‌کی کوردستان له‌وه‌دایه که هه‌موو داها‌تی کوردستان به‌چا‌ه نه‌وته‌کانه‌وه له‌ژ‌ر ده‌سه‌اتی نو‌نه‌رانی خه‌کی کوردستاندا و ده‌سه‌ات‌دار‌تی ئه‌واندا به‌وه‌ب‌چ‌ت و داها‌ته‌کی ب‌ خه‌کی کوردستان و خزمه‌ت‌گوزاریه‌کانی خه‌کی کر‌کارو که‌مده‌رامه‌تی ک‌مه‌گا‌ب‌ت، ئه‌مه‌ش به‌وه‌ ده‌ب‌ت ده‌ستی ئ‌وه‌و حزبه‌کانی کوردایه‌تی به‌هه‌موو ش‌وه‌و ره‌نگه‌کانتا‌نه‌وه له‌سه‌ر سه‌ری خه‌کی کوردستان وه‌لاب‌ن‌ت.

ته‌رم ... چ‌ر‌ زه‌ند

به‌یانیه‌کی پایزدا، پایز‌کی زه‌رده‌په‌، خ‌ر له‌ پشت‌چ‌یای گ‌یژه‌وه به‌کزی ده‌رده‌که‌وت،

گه‌ای دارو دره‌خته‌کان به‌ه‌وری ده‌وه‌رین، ه‌نگاو ه‌نگ هه‌ر گه‌ایه‌و ره‌نگی گو‌گ‌ده‌که‌وته‌نه سه‌ر زه‌وی . پ‌کانم ل‌م نه‌ده‌گه‌ان به‌ ناویاندا‌بر‌م، له‌ ده‌ او‌کی‌دابووم، ده‌ او‌کی‌له‌ کیس‌چوون.

بر‌ک‌له‌ هاتوو چ‌یه‌کی ب‌ ه‌وربونه‌وه‌دابووم. نه‌مه‌ده‌ویست ژووره‌که‌ت ج‌ب‌م. ژووری چاوه‌وانی مه‌رگ له‌و ژووره‌که‌ت‌دا له‌ مه‌که‌ندی له‌ ز‌دی باب و با‌پ‌یر. له‌ ژووره‌که‌ی که‌ گوزارشت له‌ بوونت ده‌کات، ئه‌و ژووره‌ی گه‌نجینه‌ی ه‌نجی‌حه‌فتا سا‌ ت‌ک‌شانته‌، له‌ ئاواره‌یی، زیندانی و ده‌ستبه‌سه‌ری له‌ به‌رده‌م پ‌خ‌فه‌که‌تا او‌ه‌ستاوم پ‌م نیه‌ ب‌چمه‌ شو‌ن‌کی‌تر. ئه‌و ژووره‌ی ته‌رمی مه‌رگی ت‌دا ب‌رایه‌ده‌ر. کات‌ هه‌ناسه‌یه‌که‌ت هه‌ک‌یشا، جه‌سته‌ت له‌ جو‌ه‌که‌وت، چاوه‌زه‌رده‌ پ‌رشن‌گداره‌کانت ب‌ ۲۰ چ‌رکه‌کرایه‌وه‌، پ‌م وابوو ت‌م ده‌وانی. بابه‌گیان

د‌م ب‌وایی نه‌د‌نا که‌ ده‌ست به‌چاوه‌کانت‌دا بن‌م و دایانخه‌م بابه‌گیان، بابه‌گیان، وه‌امم بده‌وه‌بابه‌. دایکم به‌قو‌پی‌گریان و ه‌واشی ده‌ستی ه‌نا به‌چاوه‌کانتا، خا‌ژنم به‌ده‌م هه‌نسکه‌وه‌ده‌یوت ته‌واو بوو.

بابه‌چاوت ل‌ک‌نا ب‌ هه‌میشه‌، ئیتر ناتوانم بیان بینمه‌وه‌. به‌شینی دایکم ت‌گه‌یستم که‌ باوکم ک‌چی‌کرد، باوکم ب‌ هه‌میشه‌ی، به‌ده‌م فرم‌س‌ک وه‌نسکه‌وه‌ده‌سته‌کانی باوکم اک‌شا، قاچه‌کانی، پاشان دام پ‌شی.

کرد، لاپه هی پهرتووکه کانی ژاکا ند، هر پهرتووکو له شه قام، هر لاپه هو له گڼه پانی شاری، له سوچه کی لاک لانی دهنیشته وه. هر لاپه هو بهرز بهرز ده فین له ناکاو له سهربانی مزگوت. له بهردهم دهرگای کلا سایه ک، له گڼه پانی شار یه ک یه ک دهنیشته وه له بهردهم سپی پست و هښ پست کدا له بهردهم ژن و پیاودا ب جیاوازی، له بهردهم قوتابیان شاره کم له کو و کچ له پیرو جوان. هر لاپه هو گوزارشت بوو له واتاکانی باو کم له تن وانینی ب ژیان. هر لاپه هو سرگوزشته ی گه له کم بوو به نه خشه وه ده که وتنه خوار. که م له لاپه کان ده که وتنه بهردهم قوتابخانه و زانک کان ده که وتن و قوتانیه کان یه ک یه ک ده یان گرتنه پاشان به یز ده یان خو ښوده.

نوسرابوو من دنیام ژی داب، ژی نه وکانی نو، هم نه وه ماستاو چیه نا، هم نه وه سهرقا هی دین و سیاست نا، نه وه ناوشیاره نا، نه وه یه کی ژی شنبیر، زر ژی شنبیر، یزبان به ستوه ب وهرگرتنی خو ښندنی با له لای کتبخانه که ت، ههریه که یان با به تن کی پهرتووکه تن یان پیه ب نامه ی دکتورا، سوود له زانیاری په تووکه کانت ده بینن.

وهره با به گیان وانه یه کی نو ی ژیانم ب شیکه وه. من وه مندایه کی جارن اده کم به دواتا، تا به پیاده هو ی به پکانی تن بگه مه وه. وهره با به با ق بکه یین به ق یه کدا بچینه وه ب قوتابخانه ی لادکان.

وهره با به گیان با ب یین ب مه به ندی ژی شنبیری، کتبخانه و، م زه خانه و ئاسه واری که لتاری ک، ک نفرانس ک و شان ئاشنام که وه جار کی تر به جیهانی و ژه و نه ده ب. وهره با به گیان با ب یین ب کانه کانی سلمانی، م ژوه که یان تن مارکه وه.

وهره هم جاره یان نه خشه یه کی دی دا ژه ب نیشتمان. وهره با به گیان گردی سه یوان ج ه ه، بگه وه ب ژووره که ت له مه که ندی، په توکه چاپ نه کراوه کانت دهر ب نه، نه مجاره یان تن مار کی نو ی ته مه ن بنووسه وه.

November 15, 2017

چرا زه ند

که نه دا

zandchro@hotmail.com

نیگا و تا بل ... سهردار جاف

دیم نایا

بیا فچهی نیگاری دهستم

ناز و مه کری شتانهی تو

دهسکه نه کم

تیری برات له کا نا دهر بښم و

پشتم له ت

رووم له خواروو و له کا به کم

دیم نایا

له ره ی ته زووی بـ نی گیان ت
 بـ کراس سوور بـ کی نامـ
 به ره و دوور دوور په لکـ ش بـ و
 به مه نـ بـ بـ مه وه
 گـ نه ی چا و ده ک نابینا و کوـ رای ی بـ
 گـ به روو خساری دوور له تـ
 بشـ ر مه وه
 شار نه کم
 بـ یه دـ م و
 هر ئـ واره
 برژه نگه کان ده کم مه فـ چیه ده ستم و
 پرچت به تا بلـ ی هـ نگه کان
 رووی تـ که له مانگ جوانتره و
 خـ ریش جورئه تـ کی نییه به رـ ژ هلـ بیـ
 ده یکم به وـ نای به رگه کان
 له نزیکی ئـ واره یا ...
 به پرتا و دـ م و
 به دم وه نه وزی هـ نگه وه
 سه ما ده کم
 له ساده یی ونبوونتا
 له سهر ته ختی ئا وـ ته بوونی حـ زما نا
 شـ شـ شی روخساری تـ ی گوـ
 به رپا ده کم
 ده مه ده می ئـ واره ...
 من هر دـ م و
 چی ره نگ هیه له چاوه کانتا ده ینیزم
 به مه یلی ئه وینی دـ م
 کلی زـ وینی سـ بهر و ماسکه رای ره شی لی ده دم
 که ف و کوـ ی
 غه ریزه ی سهر اپا جه سته ت
 ده خمه نـ و چاوه کانت
 مـ نالیزا داچه مـ ت و
 مه ستی و مه یلی شـ تـ نه مت تـ بهر ده دم
 هر ئـ واره
 زـ ر به زووی دـ مه وه لات
 نیگای کوـ مت بـ ده کـ شم
 به سهر ووما چـ اوگهی شه ونمی لـ بـ

ئاۋ-ئەي - ەنگى چاۋت ب-
 ناسك ناسك
 دەرکەۋىت و ناخى پ- ج-شى ھەۋەسم مەست بکەي و
 خوا پەرستىم بىر بەيتەۋە
 تەنھا ھزرم
 سەرقا- و گىر- دەي با-ا و لاي ناۋت ب-
 ئا لە كاتى زەرەدەپە-ا
 ئەم ئ-ۋارە ...
 د-م و د-م و دەست بەر نادەم ...
 تا ل-ۋى ت- بە ل-ۋى پ- ھەزم سەوز نەكەم
 تا ئاۋى ھەنارى ل-ۋى بە سەر ل-ۋما نەچ-نم
 پ- ئەۋىن و س-زى نەكەم
 ئەم ئ-ۋارە ...
 خ-رئاۋاۋوون و تارىكى
 دىقەت بدە
 پە-ەي ف-چەي نىگارەكەم
 ۋەك چاۋ و دەستم لاسارن
 بەر لە ۋ-ئاي جوت- مەمكى سەر سىنەكەت
 تا دوو بەھ- جوان دەرکەۋن
 سوخمەي بەرت
 ئەتەك و ستىيان دادەد-ن
 ئىدى بەسە
 ھەشاردانىيان بى-ەۋە
 ب- نازانى نىگاكانم تىنوۋى پ- لەرز و ترسمن
 تەماشاكە ف-چەي ن-ۋان پەنجەكانم
 بە كام سەبای نىۋە شەۋا
 ۋ-ئەي دەستم و مەمكەكانت پ- ەنگ دەكەن
 بە سەريانا د-ن و دەچن
 ئەۋە دەستم-كەي خ-تن
 دوو سەگى عەجول و د-ن

لىمب-رگ

2017 / 11 / 28

سەردار جاف

ئە-مانيا

دوو شیعر ... ستار ئاځماد

ديوار

له ده رگای ئه و ما ه مه وانه
 ژووره کانی قه تیسن له ژانا
 په نجه ره یه ک بکر ته وه
 ر ح ک ده خر ته چا ه وه
 ها وار ک کپ ده کر
 داستا ن ک ب خنکان له دایک ده ب
 ئه م ما ه سه رابی خ زگه یه
 شه قام راده ک ش
 جمه ید له بازوو
 سه رچ پی کووچه ی مهرگ ده گر
 ده ب ته کچی شار
 تینوو ب چرای شه وانه
 ماندوو به م ژووی چه واشه
 تامه زر به خه نده و پ که نین
 له ده رگای ئه و ما ه مه وانه
 دیواره کان له هزرتا بس ه وه
 ر که وه ب شو ن ک
 له جیات ی دیوار
 سایه ت ئه ر خه وانه
 گو چرای شه قام و شه وانه
 د زاری گوزه رو خه نده یه
 خاک ه بثر ره
 گو دانی ئاوو
 روانگهی نه مام ب
 له ده رگای ئه و ما ه مه وانه
 نه وه کوو گ ی لوتکه و
 م ژووی تهرم و
 خه رمانی زام ب
 ئه مه گیان کین له لم و

سه حرايهك بـ ونبوون
مه گهر كـ چبارو سنگى چيا
بارخانەى سه فهрман ههـ گرـ
دهروازه يهك دابخه
ده بـ ته تهلبه ندى كه نارى و
نامەى ئەوينى تـ دا دەسووتـ
تـ كچى تريفه و
عاشقى گزنگى
له دهلاقەى زامه كان مهـ وانە
له رەنگا بزردە بى
له تابلـى به فرا ده بىته نيشتمان

نیشتمان ...

دهمـ كه له نسـيهك وردده بمه وه
كه چى چيايهك نه بووه سايم
ديوارـك له ئـ غرم درزى نه برد
دهروازه يهك له دووم پـ نه كه نى
له وه تهى خـ م ناسيوه
فرمـ سـك دهخه مه گهرووى گوـه وه
دارـك باوـشكى بـ نه داوم
لانه يهك نيگاي تـ نه بـ يوم
باـدارـك فـرى فـينى نه كردووم
هـنده چـم له ناخما چاند
بولبولـك نه ها ته سهر په نجه ره كه م
دـك تـرپەى هه ناوى نه ژماردم
هه ناسه يهك وومه تى فـنك نه كردمه وه
دهمـ كه له سـراخى چيايه كا ونم
نه نيشتمانـك بهـخـى ناسا ندم
نهـخـم توانيم له قهرەى دەر به ندـكا بسره ووم
نیشتمان كام له تى دـمت نيشاندهم...؟
بزانه نه خشهى چه ندين شيعر،
پاسه پـرتى كام ناونيشان
له قه سیده يه كا شا باش ده كه يت...؟
بزانه ده مخه يته كام لیستی سه حراوه
له كوـى بارـكا ووتم ده كه يته وه...؟
زه مانـك له خـم ده گهـم

ناھڻي بچمه وه نڙو مه زراي بووني خڻم.
ناھڻي پڻ بگرم
چه ند مناڻڻ کي کاڻ فام و
گه ڀيده يه کي بڻ ئه نجام و
موريدڻ کي خا نا قاي تڻم.
نيشتمان
ئهي نيشتمان.